

ČÍTANKA

poe~~zie~~žije

Tato čítanka
byla vybrána
pro II. stupeň ZŠ
ale taky
pro kohokoliv dalšího.

Ludmila Sližová
Olomouc 2021

Milý člověče,

tato čítanka není jako jiné čítanky. Obsahuje soubor krátkých textů, které se ale nezdají a mnohdy v sobě obsáhnou víc než kdejaký dlouhý tlustý román. Tyto texty se nazývají básně, patří do literárního žánru *poezie* a nejsou tady pouze od toho, aby se líbily. Nenechte se zmást! Za pomoci současných mladých básníků a spisovatelů jsem vybrala autory, kteří se liší stylem, věkem i národností a to, co naopak mají společného, může posoudit jenom čtenář sám.

K úspěšnému pohybu po stránkách této publikace bude potřeba malá příprava. Nezabere moc času a může hodně pomoci. Nejedná se o přípravu, jako když si musíme nachystat věci na lavici. Bude to příprava vnitřní.

Představ si, že k tobě přijde tvůj oblíbený člověk (nazveme ho třeba A.) a řekne ti: „Mám tě moc rád/a.“ nebo „Love you.“ nebo „Miluju tě.“ Slova ti zavibrují zvukovodem, dostanou se do mozku a ten? Šrotuje. Přichází na scénu tvoje vlastní myšlenky:

Proč mi to říkáš? Chceš si mě získat? Chceš mě potěšit? Mám nějak odpovědět? Znamená mám tě rád to samé, co miluju tě? Cítím taky něco? Bude náš vztah odteď jiný? Jak se k tobě vlastně mám chovat? Máš mě rád jako kamarád nebo nějak víc? Co pro mě znamená slovo láska?

Podobný vír slov a představ, kterým zkoumáme to, co nám někdo řekl nebo třeba to, co si přečteme, můžeme pro naše účely nazvat termínem **interpretace**. Protože o to nám přece jde, ne? Něco si myslet, něco cítit, snažit se porozumět, udělat si vlastní názor... a v ideálním případě můžeme svoji interpretaci navzájem sdílet s kamarády, spolužáky atd. a můžeme vnímat, jak to cítí oni.

A aby nás čtené texty mohly obohatit ještě víc, připravte se na akci. Budeme poezii nejen číst ale taky žít. K čemu jinému by nám byla báseň než k tomu, abychom ji mohli vzít, rozstříhat, zmačkat a zase narovnat, dokud nám to celé nezačne dávat smysl?

Obsah

4.-5. tř.	PETR NIKL.....	6
	JAN SKÁCEL.....	9
	RADEK MALÝ.....	11
	IVAN WERNISH.....	13
	SHEL SILVERSTEIN.....	15
	MILENA LUKEŠOVÁ.....	17
	EMILY DICKINSON.....	19
	JAN SPĚVÁČEK.....	21
6.-7. tř.	CHRISTIAN MORGENSTERN.....	23
	SHEL SILVERSTEIN.....	25
	FRANTIŠEK GELLNER.....	27
	WILLIAM SHAKESPEARE.....	29
	CHARLES BAUDELAIRE.....	31
	MILENA LUKÁŠOVÁ.....	33
	JACK KEROUAC.....	35
	UDA KIJOKO.....	35
	JIŘÍ ORTEN.....	37
	JIŘÍ KOLÁŘ.....	41
	YOKO ONO.....	44
8.-9. tř.	VÁCLAV HRABĚ.....	46
	RUPI KAUR.....	48
	VÁCLAV HAVEL.....	52
	MIRKA ÁBELOVÁ.....	55
	CHARLES BUKOWSKI.....	59
	ERICH FRIED.....	61
	IVAN MARTIN JIROUS.....	63
	KRCHOVSKÝ.....	65
	HM.....	67
	HANUŠ HACHENBURG.....	71
	MĚSTSKÁ POEZIE BRNO.....	73
	MC GEY.....	75
	TOMÁŠ MIKLICA, TOMÁŠ COUFAL, DANIEL POLÁČEK & MARTIN TOMAN.....	77
	ZDROJE:.....	78

ladění

Aktivity před čtením textu – zahrnují v sobě vnitřní přípravu na setkání s básní. Měly by nám pomoci se vcítit.

čtení

Čtení s porozuměním – by mělo ideálně být každé čtení. Někdy je ale těžké udržet pozornost a opravdu textu porozumět. Tyto otázky a rady slouží jako pomocná vodítka, aby nám to šlo lépe.

otázky

Na otázky může odpovídat každý sám za sebe, mohou být rozvíjeny ve skupinové diskuzi, nebo se dají zpracovat pohybem, výtvarně, ...

skupinovka

Skupinové aktivity a diskuze – podporují spolupráci, sdílení zkušeností a nápadů. Směřují ke vzniku společného díla.

kreativita

Moje tvorba – to, co napíšu nebo nakreslím je moje. Vkládám do toho svoji energii, osobitost a originalitu a každá snaha vymáčkne ze sebe něco. Už proces vzniku nás může obohatit.

akční úkol

Úkoly vyžadující fyzickou aktivitu – ne vždycky musíme prožívat věci jenom v hlavě. Někdy je blahodárné nemuset přemýšlet a jenom něco dělat a dělat to pořádně.

bádání

Hledání a ověřování informací – může probíhat za pomoci internetu, knih nebo třeba rozhovoru s dalším člověkem. Je důležité umět rozlišit pravdivé informace od lživých. Musíme se ale naučit, kde hledat a jak.

reflexe

Ohlédnutí zpět a upevnění všeho, co nám vlastně práce s textem přinesla do života by mělo následovat po každé hodině (aktivitě). Ikona není v žádném z pracovních listů, protože platí pro všechny bez výjimky. Metody mohou být různé: diskuze, rozhovor, psaná úvaha, výčet pozitiv a negativ atd.

-

Přišel jsem k louži.
Naklonil jsem se
a uviděl svou hlavu, jak se naklání,
za ní ještě větší hlavu,
za ní ještě větší a za ní ještě větší.
Zabíraly celou kaluž.
Po jejím obvodu putovala oblaka.
Zatáhlo se.
Když jsem se oddálil,
hlavy se začaly zvětšovat,
až jsem se stal středem zornice obřího oka.

Vtom se spustil déšť...¹

¹ NIKL, Petr. *Záhádky*. Druhé vydání. Praha: Meander, 2015. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-83-8.

Zhlédněte video s naším autorem.

<https://www.youtube.com/watch?v=vvJsKdUDtZ8>

Jak na vás působí? Líbí se vám? Proč ano/ne?

Která z básní vás zaujala?

Zapište si 1 větu, která pro vás byla z celého rozhovoru nejzajímavější/nejpoutavější.

Vytvořte pojmovou mapu na slovo ZRCADLO.

Přečtěte si báseň a vytvořte ilustraci rychlokresbou. Porovnejte svoje výtvary vzájemně.

Vyhledejte na youtube hudbu, která se k básni hodí svou atmosférou. Vytvořte playlist a poslouchejte ho při další práci.

Jako má báseň náladu?

Mění se nějak od začátku do konce?

Jaké emoce z básně cítíš?

O čem báseň je?

Na jakém místě děj probíhá?

Odehrává se ve městě nebo v přírodě ...?

Zkus si to představit a popsat ostatním.

*Co znamená pojem **optický klam**?*

Umíte nějaký vytvořit? Předved'te.

Co to je zornice? Jak funguje?

Proč se vodní hladina chová jako zrcadlo?

Kolikrát denně se díváte do zrcadla?

Co způsobil déšť? Vymyslete básni pokračování.

Jaký máte vztah k dešti?

Jak na vás působí?

Jste někdy smutní, když prší? Proč to tak je?

Jaké barvy jsou v přírodě za deště obvyklé?

Dlouhodobý úkol:

Po dobu 1 týdne hledejte zajímavé odrazové plochy.

Kdekoliv se budete pohybovat.

Hledejte zrcadla, vitríny, vodní plochy atd.

Vytvořte sérii fotografií odrazů sebe na různých místech.

Připište k místům souřadnice.

Zorganizujte společnou výstavu svých fotografií.

Napište sami sobě hezký vzkaz na zrcadlo.

Něco povzbuzujícího a od srdce, co vám zlepší náladu.

Uspávanka s chlapcem, který dělá stojku na hlavě

Chlapec dělá stojku,
podívej se, hle,
nohama je vzhůru,
stojí na hlavě.

Všechno je hned jiné,
všechno dole hlavou,
na zemi je nebe,
lodě v mracích plavou,

a jak obrátil se
náhle chlapci svět,
palouk, les i domy,

jak mám přivonět k fialkám a bezu,
chrpu utrhnout,
když na hlavě stojí,
když se nesmí hnout,
aby neupadl,
pro jediný květ,
pro jedinou chrpu
nepřevrátil svět.²

² SKÁCEL, Jan. *Uspávanky*. Ilustroval Zdenka GELNAROVÁ. Brno: Moravská Bastei MOBA, 2018. ISBN 978-80-243-8063-6.

Jan Skácel

Uspávanky

Udělejte stojku, kdo neumí, stačí si lehnout na lavici a hlavu svésit dolů. Pozoruj svět kolem sebe. Zůstaň tak dlouho, jak budeš chtít. Přesuň se k čistému papíru a napiš, co zajímavého si viděl/a jak ses cítil/a.

Přečti si Skácelovu báseň a zakroužkuj verše, které se ti nejvíc líbí.

Porovnejte mezi sebou, co jste napsali. V čem jste se shodli / neshodli?

Jaký máš pocit z přečtené básně?

Co je na ní zajímavé?

Co jsou to uspávanky? Říkali ti rodiče nějakou na dobrou noc?

Co se ti líbí na verších, které si zakroužkoval/a?

Kolik je asi chlapci z básně let a kde vlastně dělá tu stojku? Jak se u toho cítí?

Jak na tebe působí poslední odstavec? (vyjádři emoci)

Proč se chlapec nesmí hnout?

Na jakém místě by bylo nejzajímavější dívat se na svět obráceně? Proč?

Vytvoř ilustraci: Skácelovy básně/ svého textu /odpovědi na poslední otázku.

Ilustraci můžete nakreslit, namalovat, vymodelovat, vyfotit sami nebo ve skupině. Formát se může různit, od malého obrázku až po velký papír.

+ Inspirace:

Malé ilustrace sešijte s texty do malé knížky/ do velkých ilustrací text vepište a vystavte jako obrazy nebo vytiskněte jako plakáty

Vymysli další polohy a způsoby, jak se dá „převrátit svět“ nebo jak se můžeme podívat jinak na to, co je kolem nás. Zkoušej polohy, sepisuj nápady, sdílej s ostatními, zkoušej, co jde.

Kdo to byl Jan Skácel?

Jak vypadal?

Jaké je jeho nejznámější dílo?

Kteří básníci/hudebníci tvořili ve stejné době u nás/ ve světě?

Čarování

Obejdi třikrát starý strom
nevyslov hlásku
on promluví

řečí vran a hlasem stinky
slimáčí řečí
jazykem stromů

obejdi třikrát starý buk
zleva a zprava a neptej se na nic
on odpoví³

³ MALÝ, Radek. *Listonoš vítr: (co přinesl a co mi šeptal)*. 2. vydání. Ilustroval Pavel ČECH. V Praze: Albatros, 2019. ISBN 978-80-00-05504-6.

a) Hodina v přírodě:

Přesuňte se do lesa/parku. Celá třída se rozprostře tak, aby mezi s sebou všichni měli několika metrové rozestupy:

- zaujmi příjemnou polohu
- můžeš zavřít oči
- dýchej, naslouchej a pozoruj

b) Hodina ve třídě

Třída si polehá na lavice a na zem, učitel pustí audio zvuků přírody (lesa):

- zavři oči a představuj si místo v přírodě podle zvuků, které slyšíš

Jaké je tvoje nejoblíbenější místo v přírodě?

Jak se v přírodě cítíš? Proč?

Preferuješ prostředí města nebo přírodu?

Trávíš někdy sám čas v lese/v parku?

Někteří lidi chodí do lesa načerpat energii, jak tomu rozumíš?

Jaké máš rád/a stromy a proč?

Co se dá všechno v přírodě dělat

Přečti si báseň sám pro sebe. Klidně několikrát dokola.

Proč se báseň jmenuje Čarování?

Co je na ní zajímavé/neobvyklé?

Jak rozumíš těmto veršům:

„obejdi třikrát starý buk

zleva a zprava a neptej se na nic

on odpoví“

Jak může strom odpovědět, když se nemáme na nic ptát?

Vymysli podobná přírodní čarování, napiš na papír. Vhod' složený papír do jednoho „klobouku“.

Vylosuj si báseň z klobouku a zkus si čarování na vlastní kůži. Pokud se ti nelíbí, můžeš měnit s ostatními, zkusit najít takovou, která s tebou rezonuje nebo použít původní báseň od Radka Malého. Pokud hodina probíhá uvnitř, schovej si papír do peněženky a vytáhni až budeš v přírodě. Nikdo tě u toho nemusí vidět.

Pavouk

- Ty šilháš?
- Dívám se na pavouka
- Co? Kde?
- Tady
- Jakej pavouk?
- Visí mi na klobouku
- jo, visí ti na klobouku?
- Tak se podívej
- jo?
- No tak se podívej
- Ty sám si visíš na klobouku, ty
- Tak jo, visím sám sobě
na klobouku, já⁴

⁴ WERNISCH, Ivan a Ivana PECHÁČKOVÁ. *Chodit po provaze je snadné: (Ivan Wernisch mládeži)*. Ilustroval Jiří STACH. Praha: Meander, 2011. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-86283-93-7.

Ivan Wernish

Chodit po provaze je snadné

 Společnými silami vytvořte pojmovou mapu na slovo PAVOUK. Velikosti se meze nekladou.

Ve dvojicích se střídejte při čtení básně.

Jaký je podle tebe význam této básně?

Líbí se ti? Proč ano/ne?

Podle čeho bychom mohli poznat, že se jedná o báseň? Má nějaký rytmus? Objevují se tam metafory? Nebo něco dalšího?

Kdo jsou ty 2 postavy, které se spolu v básni baví? Jak vypadají? Jaký mají vztah?

*Má název sbírky **Chodit po provaze je snadné** něco společného s názvem básně? Co? Jak si název vysvětluješ?*

Zamysli se – jaký je tvůj vztah k pavoukům?

Proč se někteří lidé pavouků bojí? Znáš někoho takového?

Sám nebo ve skupině:

- napiš svoji báseň s nadpisem pavouk/ napiš báseň a jako název použij něco z pojmové mapy
- vytvoř z původní básně kreslený komix
- napiš krátký příběh na téma **Pavouk a já**/ napiš hororovou povídku o pavoucích
- vymysli básni pokračování

- Vyfoť pavouky, které potkáš doma/na zahradě atd., pokus se určit jejich název a fotografie sdílej se spolužáky.
- Vyrobte třídní atlas pavouků, které jste měli čest potkat osobně.

Pomocí připínáček/hřebíčků/špendlíků a provázku vytvořte pavučinu na kartonové nebo jiné tvrdé podložce.

Čím jsou pavouci prospěšní pro člověka?

Jak se nazývá fobie z pavouků? Jak je možné pomoci lidem, kteří tento strach mají?

Vyhledej zajímavosti o životě různých pavouků – potrava, rozmnožování, délka života, maskování, výroba pavučiny

Na youtube vyhledej naučná videa o pavoučí říši.

Najdi nejnebezpečnějšího/nejkrásnějšího/nejmenšího/největšího/
nejlegračnějšího/nejchlupatějšího/ ... pavouka

Hluchý Honzík

Honzík si chtěl s Lenkou povídat,

a tak udělal

Lenka řekla: „Jsi moc milej, fakt!“

Honzík na to

Lenka začla trochu vyzvídat.

A Honzík zas

„Promiň Honzo, nebudu tu stát.“

“Honzík znova

Lenka šla, a nedoví se tak,

znamená: „Mám tě rád“⁵

⁵ SILVERSTEIN, Shel. *Jen jestli si nevymejšlíš*. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03672-4

Shel Silverstein

Jen jestli si nevymýšlíš

Vylosuj si lísteček s textem. Nikomu ho neukazuj. Úkolem je rozejít se po třídě a bez mluvení najít spolužáka se stejným textem, ale pozor, **celá aktivita probíhá bez mluvení**. Musíte si poradit a obsah svého lístku komunikovat jinak. Když se dvojice najde, zůstane v tichosti stát/sedět/ležet.

Prohlédni si obrázek. Zamysli se:

*Co chlapec dělá?
Proč?
Komu svoje pohyby ukazuje?
Znamenají něco?*

Přečtěte si báseň a ve dvojicích si sdělte, co asi měla Lenka udělat jinak, aby si mohla s Honzíkem popovídat nebo co měl udělat Honzík, aby mu Lenka porozuměla.

Pokuste se odpovědět na následující otázky. Když nebudete vědět, zeptejte se dalších spolužáků, a nakonec ověřte svoje odpovědi pomocí internetu a kolektivní diskuze.

*Jaké pro vás bylo nemoci promluvit?
Co vám dělalo největší potíže?
Co to je znaková řeč?
Kdo ji používá? K čemu slouží?
Kde jste se se znakovou řečí setkali?
Kolik slov má jeden znak?
Kolik existuje znakových řečí? Je jenom jedna pro všechny?
Kde se můžeme znakovou řeč naučit?
Dá se znakovou řečí vyjádřit všechno, co můžeme vyjádřit slovně?
Jaká jsou úskalí znakování?
Co musíme dodržovat, při komunikaci s hluchoněmým člověkem nebo s člověkem s jiným znevýhodněním?
Existují umělci, kteří tvoří ve znakové řeči?
Jaké jsou další formy komunikace, které můžeme užívat, když chceme někomu něco sdělit beze slov?*

- Vytvořte krátkou báseň na libovolné téma. Ideálně takovou, která se rýmuje. Přeložte ji do znakového jazyka. Předved'te báseň spolužákům, kteří se ji pokusí rozluštit. Pracujte s rytmem.
- Nakreslete nebo namalujte svoji báseň tak, jako Shel Silverstein nakreslil Honzíka.
- c) Spojte svoje výtvary do autorské knihy znakových básní.

Bolí mě asi,
zub,

ne,
zub to není

Bolí mě
vzduch,

vzduch přece nebolí,
cokoli chcete.

Koukejte, jděte
a nechte mě, jó⁶

⁶ LUKEŠOVÁ, Milena. *Nahej v trní: (nebásničky)*. Praha: Albatros, 1985.

Sedni nebo lehni si do pohodlné polohy. Nic neříkej. Snaž se uvolnit každý sval na těle a až se ti bude zdát, že jsi vláčný jako loutka, zkus se povolit ještě víc. Myšlenek si nevšímej. Vnímej klid. Takto setrvej, dokud to bude možné. Potom se pomalu zvedni a vem si papír a tužku

V několika větách popis slovo **bolest** tak, jako by ses bavil/a s mimozemšťanem, který nikdy bolest nezažil a neví, co to je.

Přečti si básně a doplň do ní chybějící výrazy:

a) Porovnejte doplněné výrazy se spolužáky ve skupině a zkuste vybrat ty, co nejlépe sedí.

Přečtete si originální znění básně.

b) Spojte svoje definice bolesti v jednu co nejpřesnější.

c) Odpovězte na otázky:

Jaký v tobě báseň vyvolává pocit?

Kdo ji asi píše a komu? Kolik je básnickému subjektu let?

Může bolet vzduch?

Jaký je rozdíl mezi fyzickou a psychickou bolestí?

Které části těla bolí lidi nejčastěji? Proč?

Co to znamená, když někoho bolí zlomené srdce?

Cítí každý člověk bolest stejně? Uved' proč ano/ne.

Může být bolest příjemná? Proč? Uved' příklad.

Pamatuješ si na nějaký bolestivý zážitek z tvého života?

Co můžu dělat já, když někdo jiný trpí bolestí?

Ve skupině vytvořte velkoformátový komix na téma **bolest**.

Konkrétní příběh a jeho rozuzlení je na vaší.

Může být i ve verších.

Může to být příhoda ze života nebo úplně smyšlená situace.

Bolí mě asi,
____,ne,

____ to není

Bolí mě

_____ přece nebolí,
cokoli chcete.

Koukejte, jděte
a nechte mě, jó

Jsem nikdo! Kdo jsi ty?
Tak ty jsi nikdo též?
Takže jsme tedy dva?
Mlč! Než se to rozkřikne – vždyť víš!

Jak je to nudné – někým být!
Jak žába – veřejné –
vyřknout své jméno napospas
pochlebné bažině!⁷

⁷ *Nesmysl*. Ilustroval David BÖHM. Praha: Meander, 2018. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-7558-054-2.

Zamysli se nad filozofickou otázkou: **Kdo jsem já?**

- Na papír vymysli odpověď (v několika větách/slovech). Svoje myšlenky můžeš sdílet s ostatními. Porovnejte, jak kdo otázku uchopil a jaká slova jste použili k popisu sebe sama. Porovnejte, jak byste daného člověka popsali vy s tím, jak on popsal sám seb.
- Odpovědi losujte a zkuste uhodnout, kdo je autorem.

- Přečti báseň jednou v duchu a podruhé nahlas někomu jinému.
- Přečti někomu první řádek básně a čekej na odpověď. Poté pokračuj se čtením zbytku básně. Změnil se nějak její význam?

Vytvoř básni ilustraci:

- konkrétní – nakresli podobu lyrického subjektu
- abstraktní – vezmi si libovolné malířské potřeby a hned po/ při čtení básně veď štětec, pastelku nebo třeba ruku namočenou v barvě po papíře tak, jak to zrovna cítíš

Jakou v tobě báseň vyvolává emoci? Proč?

Jaký by mohla mít název?

Kdo s kým se baví v prvním odstavci?

Jak vypadá nikdo?

Může být vůbec někdo nikým? Jak? Kdy se můžeme cítit jako nikdo?

Toužíš po tom někdy?

Co znamená verš „Jak je to nudné – někým být!“ ? Co je na tom nudného?

Máš rád své jméno? Proč ano/ne?

Jak se představuješ? Jakou podobu svého jména máš nejraději? Proč?

Co má společného naše jméno s tím, jaké máme vlastnosti?

Stalo se ti někdy, že pro tebe bylo náročné říct svoje jméno nahlas = „vyřknout své jméno napospas pochlebné bažině“ ? Proč?

*Co znamenají výrazy: **anonymita/ anonym**?*

V jakém kontextu je znáš?

Jak se projevuje anonymita na sociálních sítích?

Napiš seznam „věcí“, ze kterých se podle tebe skládá naše JÁ.

Kdo byla Emily Dickinson? Pokus se najít informace o jejím životě, fotografie atd. Zamysli se - souvisí nějak naše báseň s tím, jakou měla Emily osobnost? Jak?

Kdyby E.D. žila dnes, měla by profil na sociálních sítích? Pokud ano, jak by asi vypadal a proč? Zkus ho vytvořit.

Bílá velryba

každý tvor
denně loví
svoji vysněnou
příšeru

zároveň bojí se
že sežere ho
dřív než se naděje

stane se skutečností⁸

SPĚVÁČEK, Jan. *Třeba jednou vykvetou z otazníků květy*. [Ústí nad Labem]: Občanské sdružení H_aluze, 2012. H_aluze. ISBN 978-80-87593-01-1.

Přečti si báseň sám a v klidu. Nech ji rezonovat v hlavě. Představ si bílou verybu.

a) Vyhledej hudbu, která by se ke čtení této básně mohla hodit. Zkus si báseň znovu přečíst i s hudbou. Změnila se její nálada?

b) Každý pusťte ukázkou svého výběru a diskutujte nad tím, v čem se vaše volba liší od spolužáků, v čem výběr souzní a proč. Vybrané skladby můžete poslouchat celou hodinu.

Jakou má báseň atmosféru/barvu? Čím jsou způsobeny?

Pracuje autor se zvukomalbou? Jak?

Vyvolává v tobě nějaké otázky? Jaké?

Proč se báseň jmenuje Bílá velryba? Na co odkazuje?

Co znamenají verše: každý tvor/ denně loví/ svoji vysněnou/ příšeru?

*Co je myšleno tou příšerou? Na co to může být **metafora**?*

Sedni si nebo lehni na pohodlném místě. Zavři oči a pokus se představit si, za čím se v životě nejvíc honíš. Co je tvůj strašák nebo tvůj strach, který tě nenechá v klidu?

Můžeš si napsat poznámky nebo meditovat u automatické kresby. Vlož všechny tyto pocity a nápady do tvoření:

Vytvoř podobu své *vysněné příšery*. Zkus se s ní sblížit pomocí umění.

Experimentuj s materiálem a se svými představami

Můžeš ji nakreslit, namalovat, vymodelovat, ušít, vytvořit v grafickém programu nebo jako masku...

Vymysli jí jméno a napiš, jaké má vlastnosti, v jakém prostředí žije a jaký spolu máte vztah. Všechny výtvořky spojte v galerii.

Vytvořte instagramový profil/hmotnou knihu/internetovou galerii/výstavu.

Sdílejte svoje příšery a svoje příběhy s dalšími lidmi!

Nabízí se také možnost vytvořit veřejnou výzvu, aby své vnitřní příšery ukázali i ostatní. Třeba si je díky tomu trochu ochočíme.

Prozkoumej internetovou stránku zavařeniny.cz. Prohlédni si komixy a ilustrace a vyber jednu, která se ti nejvíc líbí/ se kterým nejvíc souzníš.

Vybraný obrázek si vytiskni.

A vlož si jej do peněženky/ pověš na zeď/ někomu ho daruj/ atd.

Čím se tento projekt podle tebe zabývá?

Čeho chce jeho autorka docílit?

Vnímáš nějakou souvislost mezi ním a naší básní?

Jaké další projekty nebo třeba filmy se zabývají vnitřními příšerami lidí?

Veliké Lalulá

Kraklakvakve? Koranere!
Ksonsirýři - guelira:
Brifsi, brafsi; gutužere:
gasti, dasti kra...
Lalu lalu lalu lalu la!

Chandraradar sísjádra
tesku tes py pi?
Vahapádra, pryvešádra
klukpukpici li?
Lalu lalu lalu lalu la!

Sochoškrt sic kalcisumpa
senmemysagart (;)!
Biboň sod: Quocitem Vumpa
Kleso Klaso Klart (!)
Lalu lalu lalu lalu la!⁹

⁹ MORGENSTERN, Christian. *Šibeniční písně*. Přeložil Josef HIRŠAL. Praha: Garamond, 2019. ISBN 978-80-7407-447-9.

Christian Morgenstern

Šibeniční písně

Dostanete rozstříhanou báseň. Pokuste se ji složit.

Poslechněte si zhudebněnou verzi a pokuste se báseň složit znovu..

Zkuste báseň přeložit do českého jazyka.

O jaký jazyk se jedná?

Jaké z básně cítíš emoce?

Jaký má báseň zvuk?

Které slovo tě nejvíc zaujalo a proč?

Můžeme rozumět textu, který neumíme přeložit? Jak je to možné?

Jaký by mohl mít Ch. M. důvod pro napsání takové básně? Jaký byl asi proces jejího vzniku?

*Co podle tebe znamená slovo **nonsens**?*

a) Vyhledej termín nonsensová poezie – kde vznikl a proč? Jací jsou známí představitelé tohoto směru? Co tě na tomto způsobu tvorby zaujalo? Co se ti naopak nelíbí?

b) Kdo to byl Josef Hiršal? Najdi na internetu jeho tvorbu a vyber 1 dílo, které tě zaujalo a sdílej svůj výběr se spolužáky.

Vezmi kus papíru a napiš na něho krátkou libovolnou větu.

Vymysli této větě nonsensový překlad.

Řekni tuto větu v nesmyslném jazyce spolužákovi, který se bude snažit přeložit její význam.

Pokuste se ve dvojici navzájem uhodnout, co se ten druhý snaží sdělit.

Můžete se různě prostřídat a poslechnout si jazyky dalších lidí.

Zaznamenejte na papír slova, která vás zaujala.

Byl pro tebe tento úkol náročný? Proč ano/ne?

Co bylo nejtěžší?

Podařilo se vám uhodnout, co se druhý člověk snaží říct?

Šlo to u všech spolužáků stejně? V čem jsi pocítil/a rozdíl?

Museli jste si pomoci dalšími vyjadřovacími prostředky? Jaké to byly?

Napište ve skupině báseň ve formě rozhovoru. Může se rýmovat, nemusí. Soustřeďte se na zvukovou originalitu.

Tento text předejte jiné skupině tak, aby nikomu nezůstal jeho vlastní.

Nacvičte rozhovor jako divadelní scénu a předved'te spolužákům.

Můžete vytvořit improvizované kostýmy.

Ostatní hádají, o čem asi rozhovor byl.

Diskutujte nad jeho různými možnými významy a emocemi, které ve vás vyvolává.

To nejsem já

Ten večer jsem si svléknul kůži,
tak jak to vždycky dělám,
a hlavu jsem si odšrouboval
a sundal si ji z těla.

A jak tak spím, vplíží se zloděj
a v černočerné tmě
si navlíkne kůži
a nasadí hlavu,
co patřivala mně.

Teď moje nohy ho nosí,
ať obuty nebo boso,
on dělá mi ostudu po okolí,
když říká a provádí všemožné věci,
co já bych si nikdy nedovolil:

říká „fakt hustý“
neříká „prosím“,
nepustí v tramvaji stařenku s holí...
Tak jestli tě urazil, potrápil, naštvál
a dodnes ti omluvu dluží,
nezlob se, nebij mě,
já jsem v tom nevinně.

Dělá to zloděj, co nosí moji kůži.¹⁰

¹⁰ SILVERSTEIN, Shel. *Jen jestli si nevymejšlíš*. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03672-4.

 Zamysli se nad slovním spojením „necítím se ve své kůži“.

 Zvol si libovolné výtvarné potřeby a věnuj několik minut pouhé snaze o výtvarné vyjádření emocí a myšlenek, které ti vyvstanou v hlavě. Může to být pocit nebo třeba konkrétní vzpomínka. Je to na tobě. Pokus se uchopit úkol úplně po svém. Abstraktně, konkrétně, barevně, černobíle, jednou rukou, oběma, slovy, obrazem, tahem, tlakem, ...

Přečti si báseň. Všimni si rytmu. Zkus ji zarapovat.

Která část tě zaujala? Přečti si ji znovu.

Líbí se ti závěr básně? Proč ano/ne?

Jaké máš při čtení básně pocity? Proč?

Jaké má lyrický subjekt vlastnosti?

Ke komu promlouvá?

Je podle tebe báseň spíš omluva nebo výmluva? Proč?

Stává se ti, že to někdy prostě „nejsi ty?“ Čím to může být způsobeno?

Je vůbec důležité, abychom byli sami sebou? Proč?

Kdy se cítíš nejvíc sám sebou?

Proč je naše identita spojována s kůží, případně s její barvou?

Bodyart

- Proměň vzhled svého obličeje za použití libovolných technik a materiálů. Vzájemně se se spolužáky vyfotografujte, fotky vytiskněte a vylosujte si jiné dílo, než to svoje
- Dej si čas a pořádně si prohlédni, co vidíš. Zapomeň na to, kdo je spolužák pod maskou a pokus se obličejem vymyslet úplně novou identitu. Nápadů napiš z druhé strany:
- Jaké má jméno? Věk? Dobré a špatné vlastnosti? Čím se živí? Co má rád? Co dělá ve volném čase? Jak vypadá jeho obydlí? Atd.

Obleč se tak, jak by ses nikdy neoblékl. Vyber si jednotlivé kusy losem nebo nech někoho jiného, aby tě obléknul. Jdi v tomto outfitu mezi lidi. Pozoruj, jak se cítíš, vnímej, jak tě vnímají ostatní. Pokus se naladit na to, co máš na sobě, jako by to byla tvoje nová kůže. Experimentuj. Změň svoji chůzi, tón hlasu, chování. Vymysli si nové jméno a totožnost.

- Prohlédni si díla těchto umělců, kteří pracují s tělem a s kůží:
- Vyber si 1 dílo, které tě nejvíc zaujme a napiš o něm báseň.

Kuplet o ženské emancipaci

Celé to naše dnešní pokolení
vstříc kráčí rozkladu a hnilobě.
Mužů již v krásném slova smyslu není,
jak pozoruju to sám na sobě.

Já nemám vůle ani energie
užitečného cosi začítí.
Mé štěstí, že má matka ještě žije,
jinak bych musel hladem zemřítí.

Už jako kdysi není taky žena
vtělená oddanost a pokora.
Vášnivě v těla mužů vysílená
zatíná kruté spáry netvora.

Ba, probouzí se divou vehemencí
žen síla někdy ladem ležící:
"Jsme udoláni ženskou konkurencí,
chraňte nás!" hořekují sklepníci.

Nynější žena, co já v klidu tučným,
v oborech věd a práce působí.
Co naplat! Učím se teď pracím ručním:
vyšívát, vařit a mýt nádobí.

Choť poslušný a věrný budu. Škoda,
že muž dnes přec jen rodit nemůže!
Doufám však, že i to se časem poddá.
Ach, vemte si mne, slečno, za muže...¹¹

¹¹ GELLNER, František.: Kuplet o ženské emancipaci. In: *Básně*. 3. vydání. Brumovice 2006. ISBN 978-80-86362-68-X

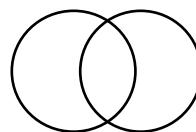
„*Celé to naše dnešní pokolení
vstříc kráčí rozkladu a hnilobě.*“

Přečti si tento úryvek a popřemýšlej nad tím, o čem asi bude zbytek básně a jaký by mohla mít název. Svoje nápady si můžete zapsat nebo o nich mluvit.

Překreslete si diagramy ve větším měřítku a přiřaďte, které profese a činnosti jsou typické pro ženy, muže a pro obě pohlaví. Svoje odpovědi porovnejte se spolužáky.

Poslechněte si zhudebněnou báseň a sledujte u toho text.

<https://www.youtube.com/watch?v=rIxRD9vtY6A>

Vypište všechna slova nebo slovní spojení, která jsou pro vás neznámá nebo těžko srozumitelná a diskutujte nad jejich významem.

Jak byste popsali obsah básně v jedné větě?

Která část tě zaujala a proč?

Je tematika básně aktuální v dnešní době? Proč?

Jaké problematiky se dotýká?

Kde jste se s tématem emancipace setkali?

V čem se muži a ženy liší a co máme naopak všichni společné?

Měli by si být ženy a muži rovni? Je tomu tak v naší zemi?

Které země stále bojují za rovná práva mužů a žen?

Co to znamená mít rovná práva?

Vraťme se na chvíli k předchozí básni *To nejsem já*. Představ si, že se ti dostane možnosti být v kůži opačného pohlaví. Chtěl/a by sis něco takového vyzkoušet? Zamysli se. V čem by tvůj život byl jednodušší/složitější? Jaké by to mělo výhody a nevýhody? Jak by sis přál/a aby se k tobě chovalo tvoje okolí? Diskutuj nebo napiš.

Každá skupina dostane 1 pojem: **emancipace, rovnoprávnost, gender, feminismus**

Vyhledejte o pojmech tyto a další informace a připravte si prezentaci (libovolnou formou) pro své spolužáky:

- Jaká je jeho definice a jak ji chápete vy?
- Které slavné osobnosti se s danou problematikou spojují?
- Vytvořte komix, který tematiku přibližuje.
- Vymyslete pro ostatní 3 otázky, nad kterými můžete diskutovat.

Ach, ztrácím odvahu, když píšu o vás, milý,
a přitom vím, že vás lepší duch opěvá
a vkládá do svých chval veškeré svoje síly,
aby mne umlčel, když vás chci chválit já!

Leč vaše zásluhy, širé jak mořské pláně,
ty nesou vznešené i prosté plachty v dál,
a proto se můj člun též odvažuje na ně,
ač vím, že jeho loď bych nikdy nedohnal.

Mne by bez vašeho přispění spolkla voda,
on pluje po vašich hlubinách směle sám,
kdybych já ztroskotal, nestala by se škoda,
zatímco jeho loď se skví jak drahokam.

Bída je, jestli on dopluje a já zhynu,
že na mé zkáze má jen moje láska vinu!¹²

¹² SHAKESPEARE, William. *Sonnets: Sonety*. V tomto souboru první vydání. Přeložil Miloslav ULÍČNÝ. [Praha]: Nová vlna, 2015. ISBN 978-80-85845-48-8.

William Shakespeare

Sonety

Upravte si atmosféru ve třídě. Zatemněte okna, zapalte svíčku nebo zapněte malou lampu. Pusťte hudbu.

Přečtěte si báseň v duchu, pokud to bude potřeba, klidně několikrát. Představujte si, jaký má hlas člověk, který ji píše. Rozlište barevně rýmy a prohlédněte si strukturu básně.

O čem text pojednává? Vyjádři jednou větou.

Píše báseň žena nebo muž? Proč? Komu ji adresuje? Jaký spolu mají vztah?

Z jakého je text období? Jak je starý? Podle čeho to můžeme poznat?

Jak rozumíš verši: „Bída je, jestli on dopluge a já zhynu,

že na mé zkáze má jen moje láska vinu!“ ? Zkus vysvětlit, co znamená.

Vyskytují se v básni básnické přívlastky? Podle čeho je poznáme?

Která část textu je o lásce?

Jak se vyjadřuje láska v dnešní době?

Bádání:

a) Pokus se vypátrat autora básně. Znáš nějaké jeho další dílo?

c) Co znamená termín SONET? Pokus se ho vysvětlit. Najděte společnou definici.

Opět se zkusíme dostat do kůže našeho spisovatele. Pomocí generátoru tweetů vytvořte ve skupinách příspěvky, jako by je psal sám _____ (autor) a použijte k tomu internetové zdroje a držte se informací o jeho životě a o jeho díle. Příkládejte obrázky, memy, hashtagy atd.

a) Představte si, že jste _____ žijící v 21. století. Jak by vypadal takový sonet napsaný v dnešní době? Může být tato forma stále aktuální? Napište sonet z dnešní doby.

b) Napište tento sonet brkem nebo namáčecím perem.

c) Někomu ho přečtěte honosným hlasem! / Zapečetěte dopis v obálce. / Pošlete ho po vodě v lahvi.

Jak se lidé v době _____ odívali? Vyhledej na internetu obrázky a porovnej s dnešní módou. V čem se liší? V čem se podobá? Vytvořte si dobový kostým a zátiší pro tematické fotografie.

Rozdělte se do skupin. Každá skupina si zvolí 1 _____ divadelní hru. Pokuste se ji zahrát spolužákům ve zrychlené podobě maximálně na pár minut. Zkuste vzájemně hádat.

Veselý mrtvý

V krajině slimáků, uprostřed pustých lad,
chci si sám vyrýt hrob, kde složím staré kosti
a budu v pohodlí a v zapomnění spát
jak žralok v hlubině v své šťastné nečinnosti.

Já nemám závěti a nemám hrobky rád:
než prosit o slzy svět známý falešností,
chci spíš si krkavce za života zavolat,
aby mi pouštěli vši žilou bez milosti.

Ó hluší červové, vy slepí druzi tmy,
veselý mrtví sám se bere za vámi,
sem, epikurejci, vy milí syni tlení,

bez každé výčitky k mým troskám pojd'te blíž
a rcete, může-li být jaké utrpení
pro tělo bezduché a víc než mrtvé již?¹³

¹³ BAUDELAIRE, Ch. *Květy zla*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. ISBN 01-081-62

Charles Baudelaire

Květy zla

Báseň, kterou dnes budeme číst nese název **Veselý mrtvý**. Sbíрка, ve které se báseň nachází se jmenuje **Květy zla**. Zvol si jeden z těchto názvů. Promysli jeho význam, zavři oči a snaž se vnímat svoje představy. Zaznamenej myšlenky pomocí slov nebo rychlokresbou. Sdílej svoje asociace se spolužáky a můžete rozvést i diskuzi.

a) Každá skupina si vylosuje 1 zdroj, kde bude hledat informace o autorovi. Dejte dohromady 5 zajímavostí, které budete prezentovat ostatním. Porovnejte svoje nálezy a navzájem si doplňte informace.

b) Poslechněte si část audiodokumentu a pokuste se nakreslit Baudelaireův portrét <https://vltava.rozhlas.cz/theophile-gautier-charles-baudelaire-basnik-o-basnikovi-8460714>

c) Vytvořte sadu tweetů (pomocí regulátoru tweetů), které by Baudelaire mohl sdílet o svém díle a životě, kdyby byl naživu.

Přečtěte si báseň a označte neznámá slova: Nesrozumitelné části podtrhněte. Snažte se najít jejich význam ve slovníku a společně hledejte srozumitelné interpretace = jak to kdo chápe?

*Jakou má báseň atmosféru?
Jaké z básně vnímáte emoce?
Jak na vás působí?
Je na ní něco zajímavého?
Které pasáže už v dnešním jazyce nedávají smysl?
Které verše by mohl někdo klidně napsat dnes a byly by srozumitelné?
V jakém jazyce byla báseň napsaná původně?*

Najdi originál básně a pokus se ho přečíst nahlas.

Vytvořte pojmovou mapu o termínu *zlo*.

*Jaké zlo asi Baudelaire myslel, když pojmenovával svoji sbírku?
Liší se pohled na zlo podle toho, v jaké době žijeme?
Jaká je podle vás definice zla? Zkuste ji vymyslet.*

Jaké již znáte básnické prostředky? Zopakujte si, co víte a pokuste se je najít v textu (oxymoron, metafora, přívlastek, zvukomalba, atd.)

Možná ve vás báseň vyvolává rozporuplné pocity. Možná se vám nelíbí nebo vás štve. Pár odpovědí by vám mohly dát 2 termíny: DEKADENCE a PROKLETÍ BÁSNÍCI. Vybádejte, co za těmito slovy stojí.

Pokuste se najít nějakou zajímavost, spisovatele této básnické generace, pohnutý život, podivné básně, něco inspirativního ...

Ve skupinách nebo samostatně vytvořte (venku nebo vevnitř) instalaci z přírodnin, která bude doplňovat atmosféru čtení dekadentních básní.

Můžete použít skleněné nádoby, hlinu, dřevo... cokoliv vás napadne. Přetvořte společně třídu nebo zahradu, neopomeňte zvolit tematickou hudbu a společně si čtete z děl dekadentních básníků.

V obchodním domě

Dívám se na umělé kytky
připitoměle krásné

čekám
jestli si vymyslí něco víc
než to jak vypadají

Ptám se jich
Vodu
vodu nechcete?

Zimomřivě se otřesou

A dívají se dál
voskovým zrakem figurín
z oddělení konfekce¹⁴

¹⁴ LUKEŠOVÁ, Milena. *Big beat a aritmetika, aneb, Kostkovaný ideály*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1967.

Ve dvojicích si navzájem řekněte, jaké je vaše nejoblíbenější nakupovací středisko a proč tam rádi chodíte.

Napište na papír nebo na společnou tabuli, jaké jsou výhody a nevýhody obchodních center. Můžete rozvést v diskuzi.

Vytiskněte si budovu OC do které chodíte pravidelně. Nalepte obrázek na velký papír a pokuste se ji upravit kresbou nebo koláží tak, aby byla ve větším souladu se svým okolím a s přírodou a zdravím člověka. Můžete také napsat, jak by se změnil sortiment a jak by vypadali zaměstnanci v takovém centru. Co by tam podle vás nesmělo chybět?

Přečtěte si báseň a zkuste přímo po přečtení napsat na papír 5 slov, které vás napadají. Porovnejte s tím, co napsali vaši spolužáci. V čem se odpovědi liší a v čem naopak podobají?

Jaký pocit ve vás text vyvolává?

Jaký máte vztah k nakupování?

Máte rádi atmosféru nákupních center?

Poznáte, jaké reklamní strategie vás v OC lákají k nákupu?

Jaká hraje v obchodech hudba a proč?

Zkuste najít na internetu nějaký nakupovací hudební

playlist a zanalyzujte zastoupené žánry a skladby.

Líbí se vám/ Nelíbí? Proč? Na jakou skupinu obyvatelstva cílí?

Akční výzva: Vydejte se do nákupního centra. Tentokrát ale nebude vaším cílem něco si koupit nebo potkat se s lidmi.

- 1) pouze s tužkou, papírem a hodinkami jdi do NC
- 2) s nikým nenavazuj žádný kontakt
- 3) sedni si na lavičku a hodinu na ní seď a vnímej svoje okolí
- 4) před odchodem vytáhni papír a tužku a napiš báseň/text
- 5) vrať se domů

Umění ve veřejném prostoru:

- a) Zvol si báseň nebo píseň, napiš ji na papír. Může to být ta od Mileny Lukášové nebo nějaká úplně jiná, ideálně tvoje autorská.
- b) Choď s ní po venku tak dlouho, dokud nenajdeš příhodné místo.
- c) Tam báseň nainstaluj a svoji instalaci vyfotografuj.

Kočka jí rybí hlavy
- všechny ty oči
v přívitu hvězd

Nakloněny ke zdi
květiny
kýchají

Prastarý prastarý svět
- upnuté sukně
u nového auta

Ze střechy mi
do piva
spadla dešťová kapka¹⁵

Jak je mi smutno
když napíšu své jméno
letní svítání

Šafrán rozkvetl –
v tom včerejším filmu
zabili člověka

Mrtvá světluška –
celá roční obloha
je krásně čistá

I horské pijavice
mají svůj příběh –
stačí poslouchat¹⁶

¹⁵ KEROUAC, Jack. *Kniha haiku*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Argo, 2019. Edice angloamerických básníků. ISBN 978-80-257-2896-3.

¹⁶ LÍMAN, Antonín. *Chrást plný květů: výběr ze tří staletí japonských haiku*. V Praze: DharmaGaia, 2011. ISBN 978-80-7436-015-2.

Jack Kerouac
Kniha Haiku
Uda Kijoko
Haiku

Dostanete 8 básní na jednotlivých papírcích. Polovinu z nich napsal Jack Kerouac a polovinu napsala Uda Kijoko. Pokuste se rozlišit které jsou které. V jakých letech podle vás autoři psali/žili?

*Která báseň se vám nejvíc líbí? Proč?
Který z autorů je vám bližší?
V čem se jednotlivé básně liší/v čem jsou si podobné?
Mají básně jednotnou formu? proč?
Jaká témata v nich nacházíte?
Proč jsou tak krátké?
Měly by být delší?*

Kdo byli Jack Kerouac a Uda Kijoko?
Jaké jsou jejich životní osudy? Vyhledej zajímavosti.
Co znamená Haiku?
Kde má původ?
Pokuste se najít co nejstarší dochované haiku.
Zkuste si na papír přepsat originální znaky a vyhledat jejich významy.
Líbí se vám toto písmo? Proč ano/ne?
Čím se liší od našeho písma?
Najděte na internetu návod, jak napsat haiku.

Teď je řada na vás.
Pozorujte svět kolem sebe.
Napište svoje vlastní haiku podle rad, které jste vyhledali.
Pokuste se zachytit malé momenty života, které by běžně byly bezvýznamné.
Zkuste si zaexperimentovat s technikou - báseň napište tuží na velkoformátový papír.
Vytvořte si k tomu velké štětce z přírodních materiálů.

Vyberte si svoji haiku nebo některou z našich ukázek, případně na internetu najděte jinou, která vás osloví.
Z básně vytvořte komix.

Chvěje se mi ruka

Proč se jen pláče při bolesti
když každá úleva
tě vrací zpátky
proč se jen pláče jaké je v tom štěstí
ach ano pláč je asi pro šťastné.

Opravdu chtěl bys někdy plakat
...

13. V. 1939¹⁷

¹⁷ ORTEN, Jiří. *Dílo Jiřího Ortenu : Poesie*. Praha : Václav Petr, 1947

Pokuste se vybavit si jeden moment v životě (jakýkoliv), kdy vás něco rozplakalo. Pokud vám to není nepříjemné, někomu tuto zkušenost popište, nebo ji zaznamenejte na papír jenom pro sebe. (Nemusí to být nešťastný pláč.)

Zamyslete se nad tím, jestli se jednalo o šťastný nebo nešťastný pláč a k čemu tento pláč nakonec vedl.

Přečti si báseň. Na jejím konci jsou tři tečky, protože je to pouze úryvek. Zkus napsat básni pokračování/závěr. Můžeš ho sdílet se třídou.

Proč Orten podle tebe v básni říká, že pláč je pro šťastné?

Dává to smysl?

Pro koho text píše a jak se při jeho psaní asi cítil?

Jaké životní situace mohly vést k psaní takto laděných básní??

Vyhledej na internetu, kdo to byl Jiří Orten a zkus propojit báseň s obdobím jeho života. Kdo byli Ortenovi současníci?

Jaký je tvůj vztah k pláči? Jak často pláčeš?

Je pláč opak smíchu? Může být pláč krásný?

Co tě nejvíc rozpláče?

Chtělo se ti někdy plakat ve škole? Plakal/a jsi někdy ve škole? Proč?

Souhlasíte s často užívaným tvrzením, že muži by neměli plakat? Proč ano/ne?

*Co to znamená, když je něco **tabu**? Je pláč tabuizován? Proč ano/ne?*

Setkáváte se s pláčem na sociálních sítích a na internetu obecně?

Co způsobuje pláč? Co se při něm děje s naším tělem?

Kde se bere slaná voda, která nám při pláči teče z očí?

Proč malé děti tak moc pláčou?

Viděli jste někdy plakat svoje rodiče? Jak jste se cítili?

Co můžeme udělat, když někdo pláče a my mu chceme pomoci?

Měl by člověk plakat vždycky, když se mu chce?

Pláčou také zvířata a rostliny? Setkali jste s tím někdy?

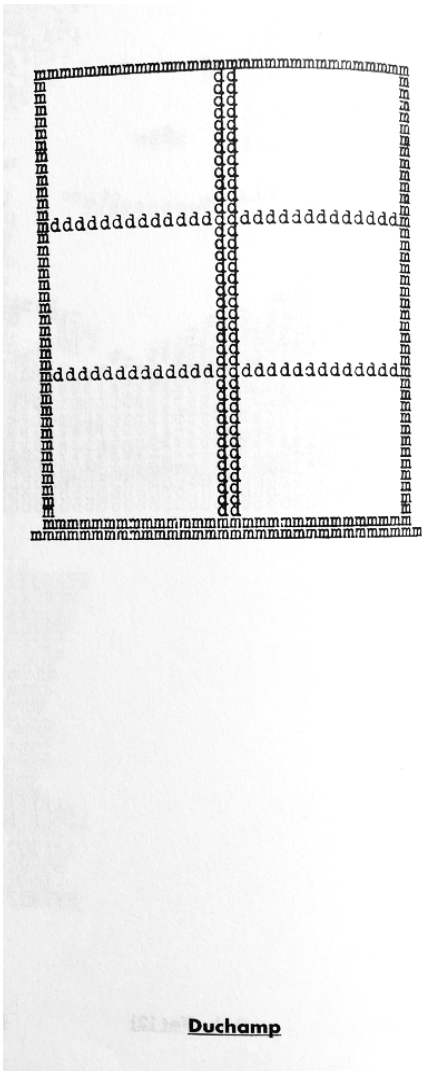
Vytvořte koláž na téma Pláč. Nemusí to být pouze koláž z papíru. Koláž může mít mnoho podob. Nabízí se třeba video koláž nebo koláž různých zvuků. Můžete svoje díla opět sdílet s online prostorem nebo živě - zorganizováním výstavy.

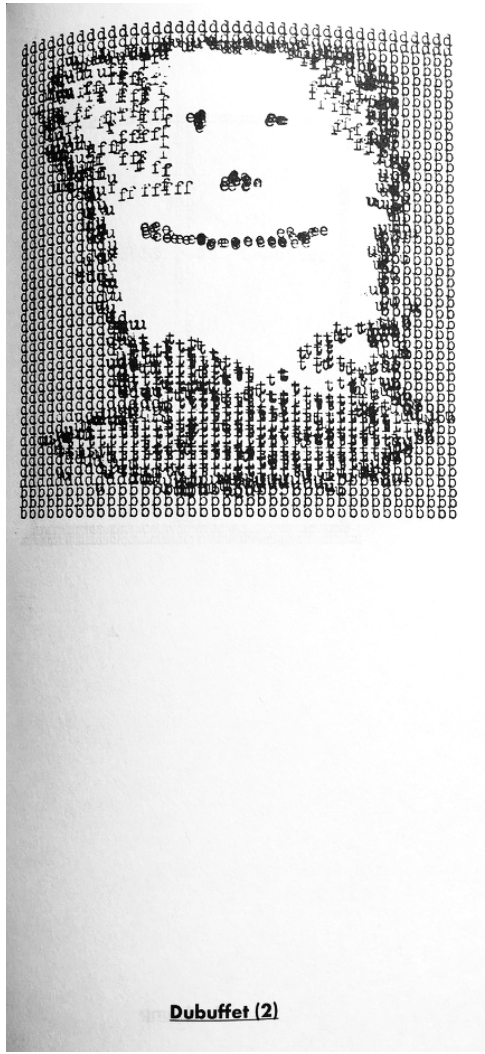
Napiš návod na to, co dělat, když nás přepadne pláč. Sdílej svoje rady a tipy se spolužáky. Třeba tím někomu pomůžete.

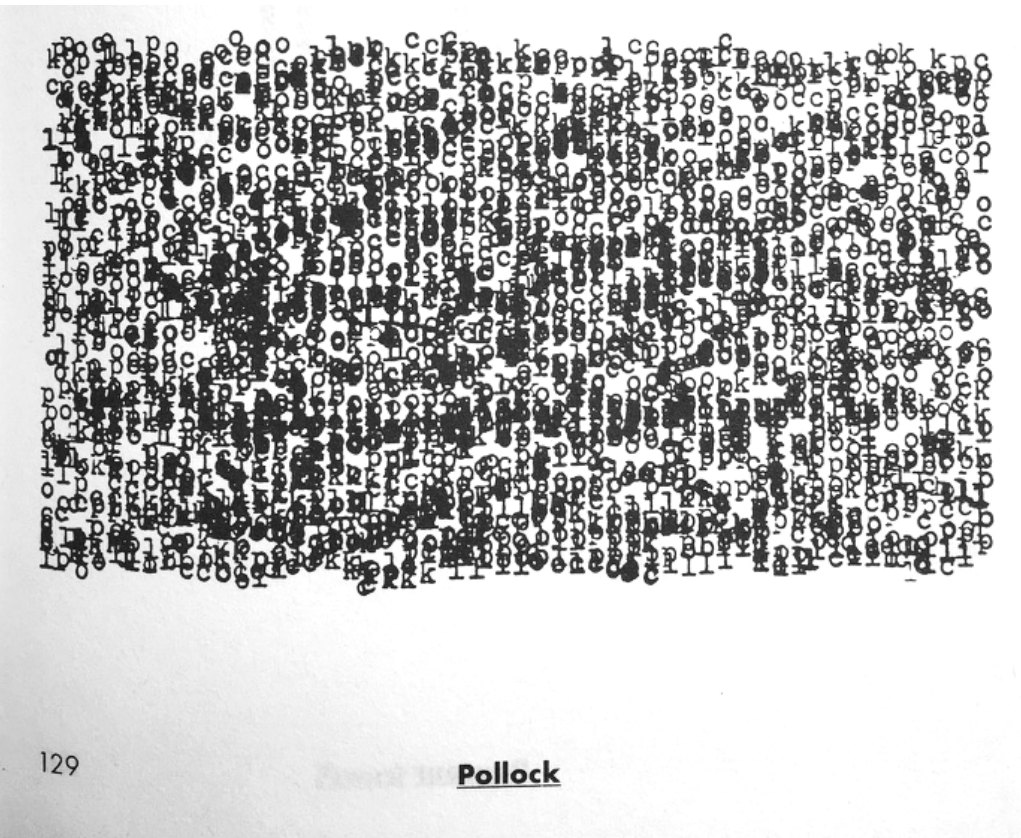
Až budeš někdy plakat, zkus se u toho vyfotografovat. Porovnej s fotografiemi, kde se směješ. Snaž se vnímat, že obojí je přirozené a obojí jsi ty.

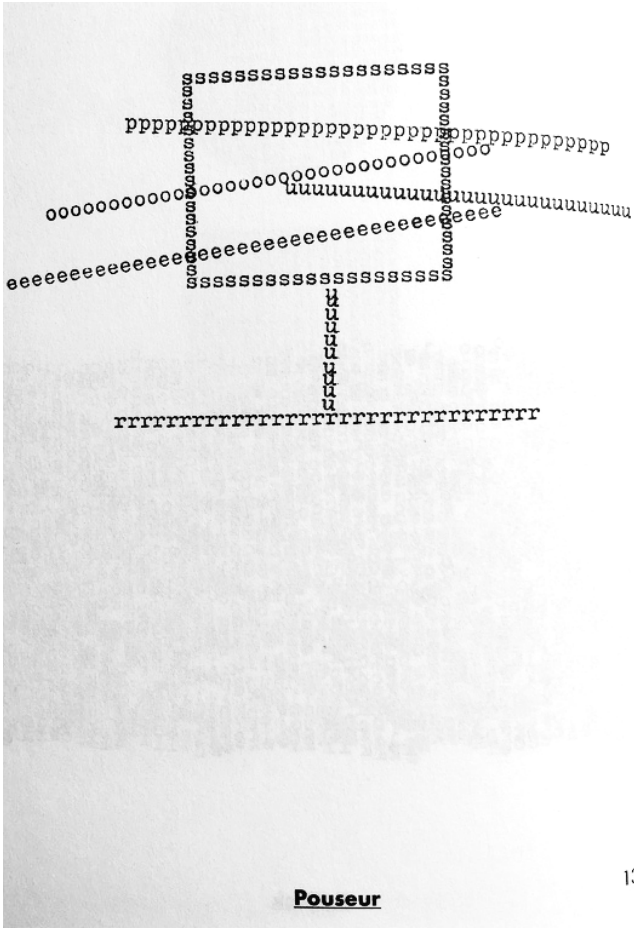

Duchamp

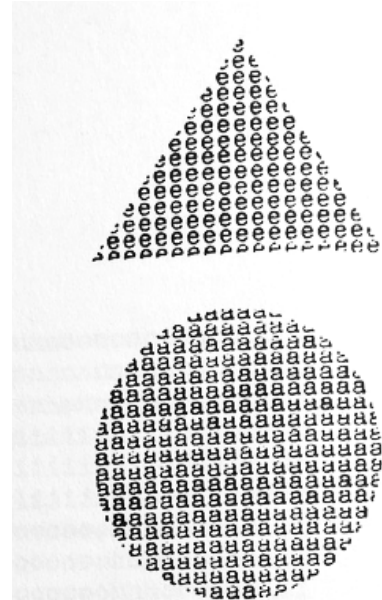
Dubuffet (2)

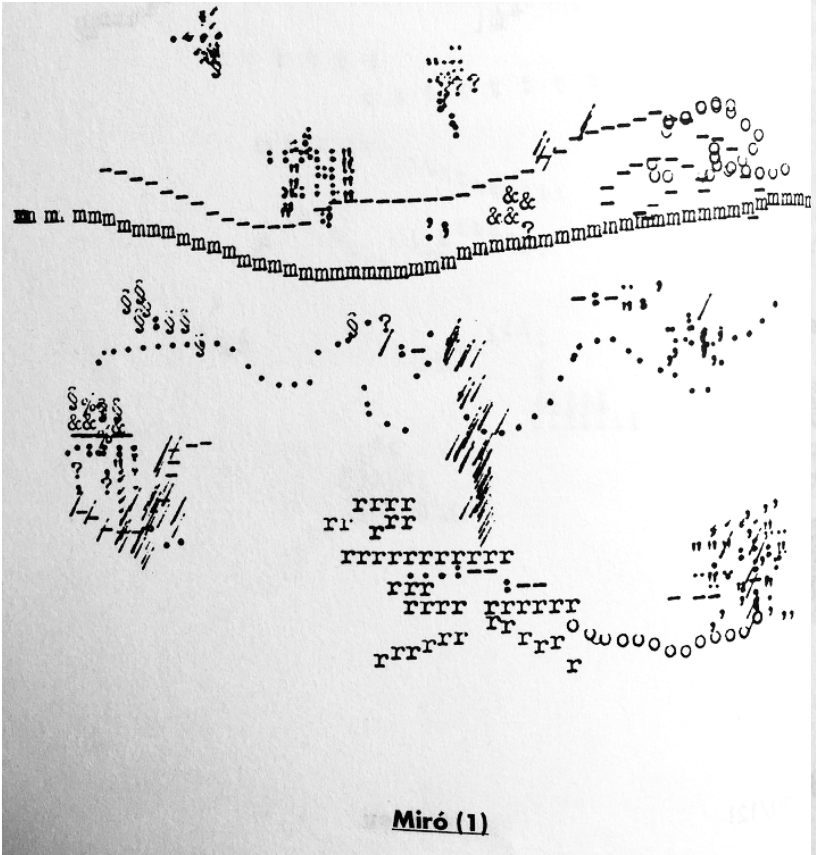

Pousseur

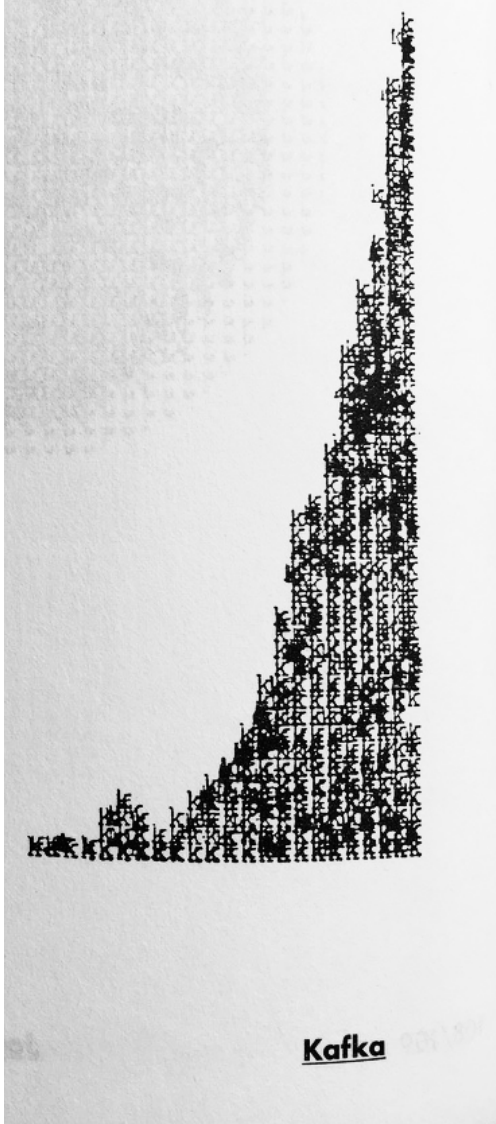
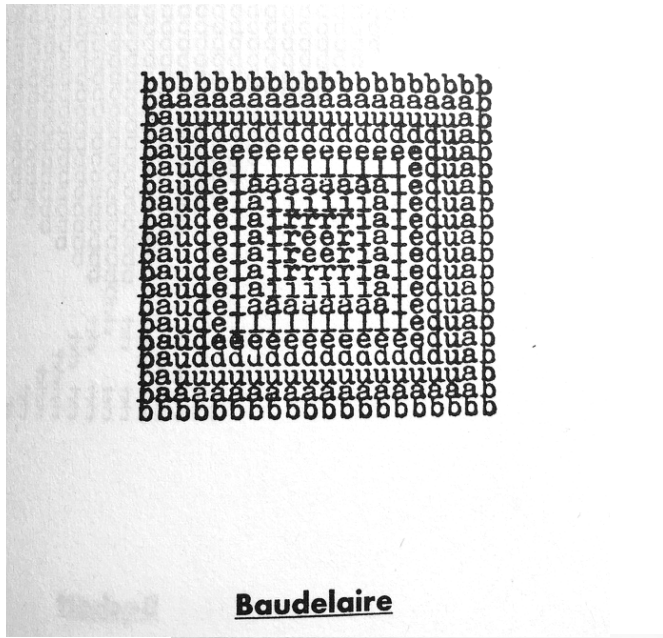
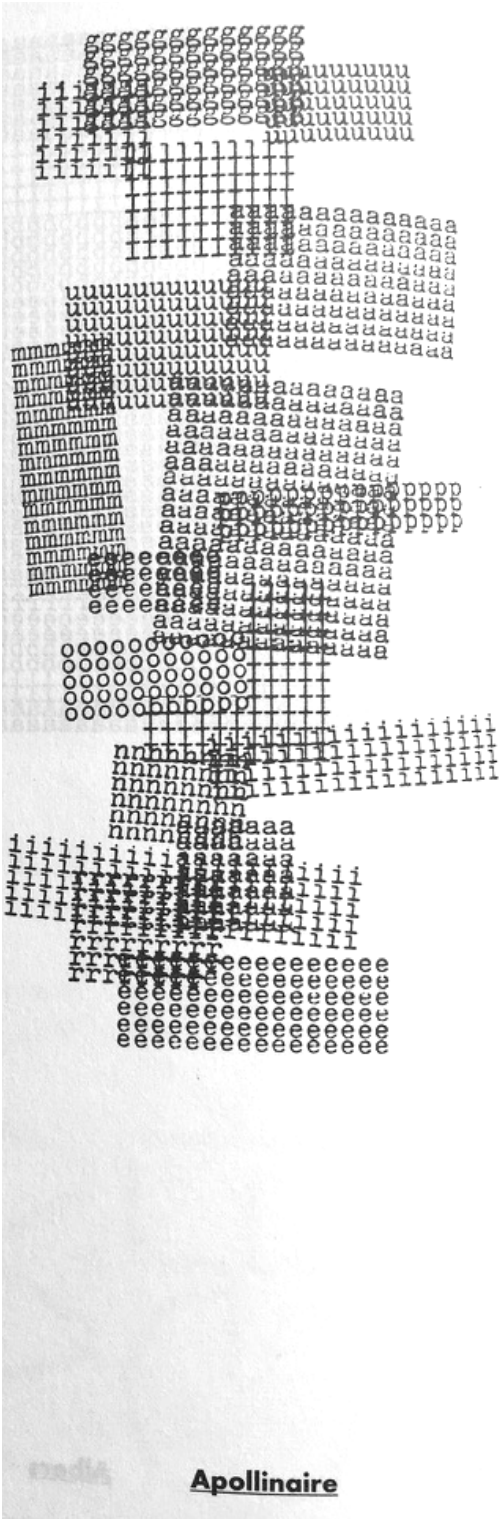
130

Poe

Miró (1)

Doporučuji na tuto hodinu sehnat 1-3 psací stroje.

a) Každá skupina dostane 1 „text“. Pokuste se metodou brainstormingu přijít na co nejvíc nápadů, o co by vlastně mohlo jít. Poté se projděte po třídě a podívejte se na texty ostatních skupin

b) V další fázi budete mít k dispozici internet. Zkuste dobádat další informace.

Jedná se o básně? Proč ano/ne?

O kom/čem básně je? Co zpracovává? Čím se inspiruje?

Jakou technikou byly texty napsány?

Co spojuje všechny ukázky?

Co to je podle vás vizuální poezie?

Může existovat básně beze slov?

Jakými technikami by se dala vytvořit?

Promyslete, kdo je váš oblíbený umělec (výtvarník, hudebník atd)

Po vzoru Jiřího Koláře graficky znázorni jeho jméno (na PC nebo na stroji).

a) Vyber si slovo. Takové, které vám dobře zní nebo k němu máte citový vztah, Případně můžete použít náhodný generátor slov.

b) Rozdělte se do skupin a svoje slova spojte do jednoho vizuálního díla

c) Pomocí libovolného grafického programu/ koláží z novin nebo knih/ psacího stroje vytvořte společnou vizuální básně

d) Nemusíte se omezovat malým formátem.

Napiš krátkou básně. K této básni nafoť sérii fotografií tak, aby vyjadřovaly, co se v textu píše.

Smaž text a ponechej pouze vizuální podobu.

Požádej někoho, aby podle tvých fotografií napsal básně nebo jiný text.

Vnímej rozdíly a podobnosti.

Kreativní výzva:

Najdi kus oblečení, který není příliš výrazný.

Najdi básně/lyrics nebo napiš svůj vlastní text a ten napiš nebo vyšij na textil.

Až si dáš oblečení na sebe, použij text jako důvod ke konverzaci, nech kolemjdoucí, aby si ho přečetli atd.

Experimentuj.

Svoje zkušenosti a zážitky zaznamenej a sdílej s přáteli nebo se spolužáky při reflexi.

LAUG PIECE

Keep laughing a week.

1961 winter

COUGH PIECE

Keep coughing a year.

1961 winter

TAPE PIECE II.

Room piece

Take the sound of the room breathing

- 1) at dawn
- 2) in the morning
- 3) in the afternoon
- 4) in the evening
- 5) before dawn

Bottle the smell of the room of that particular hour as well.

ECHO TELEPHONE PIECE

Get a telephone that only echoes back your voice.

Call every day and talk about many things

64 spring

PULSE PIECE

Listen to each others pulse by
putting your ear on the other s
stomach.

63 winter

EARTH PIECE

Listen to the sound of the earth turning

ROOM PIECE

Stay in a room for a month.
Do not speak.
Do not see.
Whisper in the end of the month.

63 winter

CITY PIECE

Step in all the puddles in the city

TUNAFISH SANDWICH PIECE

Imagine one thousand suns in the
sky at the same time.
Let them shine for one hour.
Then, let them gradually melt into the sky
Make one tunafish sandwich and eat.

64 winter¹⁹

¹⁹ ONO, Yoko. *Grapefruit*. Tokyo: Wunternaum Press, 1964.

Yoko Ono
Grapefruit

Promítněte si video: <https://www.youtube.com/watch?v=Zfe2qhI5Ix4>. Diskutujte nad tím, kdo je žena na videu, co dělá a proč. Jak by se mohlo jmenovat toto umělecké dílo, do jakého žánru patří, jaké vám vyvstávají v hlavě asociace atd.

- Každá skupina si vylosuje 1-2 básně. Tuto básně přeložte do češtiny a zamyslete se nad jejím poselstvím.
- Projděte se po třídě a pročtete si básně, které přeložily ostatní skupiny. Co mají všechny společného?
- Nech se vést návodem a pokus se alespoň si představit v hlavě, jaké by bylo prožít to, co se v básních píše. Nebo to zkus.

Vyhledejte na internetu informace o autorce. Jaká jsou její nejslavnější umělecká díla? Které je nejstarší a které nejnovější? Čemu všemu se v životě věnuje?

Vytvořte ve skupině nebo každý sám podobné poetické návody k upotřebení po vzoru Yoko Ono. Jaká hudba se s jejím životem pojí? Poslechněte si ukázky.

Vyber si 1 básně. Může to být některá z přeložených, ta vaše, nebo to může být básně někoho z jiné skupiny. Prostě taková, která tě zaujme nejvíc.

- Básně si napiš na samostatný papír a sedni si s ní sám/a do klidu.
- Nech ji na sebe působit.
- Buď návod uposlechni a vykoněj činnosti, které ti autor radí. Nebo můžeš natočit video básní inspirované, vytvořit fotodokument, případně namalovat ilustraci nebo komix.

Napiš zprávu pro Yoko Ono. Formuluj ji jako dopis/sms/email/hlasovou zprávu. Sdílej s ní cokoli tě napadne.

Zkus vymyslet, co znamená slovo FLUXUS. Můžeš diskutovat s ostatními. Po brainstormingu ověř svoje nápady na internetu.

*Bylo těžké přeložit text do jiného jazyka?
Co je podle tebe pro překladatele poezie nejtěžší a proč?
Mění se se změnou jazyka i význam básně?
Čím tě tvorba Y.O. zaujala?
Jakou má podle tebe umělkyně povahu?
Mohou její básně v člověku něco rozvíjet? Co?*

Infekce

Spadl jsem ze skály porostlé arnikou
a teď ležím
rozedřenou kůži mám plnou písku suchého listí
a tebe

Nejhorší případ tetanu v dějinách lékařství
Všechny kapacity nade mnou pokývaly hlavami a odešly
Je to prý skorem zbytečné
Vreční sestra přináší
pomeranče cigarety a třináct reprodukcí Botticelliho
Posilněte se večer vás budou operovat
Vezmou vám srdce Máte příliš velké srdce
na to abyste s ním mohl žít

Loupu pomeranč a vzpomínám
na Prahu Čvachtavý sníh Rackové Na 7. listopadu
bylo slavnostní osvětlení pamatuješ?
Moje bílá nemocniční postel se houpe jako tramvaj
do které se opřel vítr

Je to smutné nebo možná směšné
ale asi jim umřu pod nožem
protože jenom ty
máš krev
stejně skupiny jako já

Musím jim říct kde tě najdou
Nelekej se Až pro tebe přijedou
budu ležet mezi lesklými vyvařenými nástroji
a nebudu vědět
že jsi přišla

Vím
že mě nemáš ráda
ale já tě mám
v krvi rozpuštěnou
s bacily tetanu s vůní kouře a arniky a šlágry
tak starými
že už je vůbec nikdo nepamatuje²⁰

²⁰ HRABĚ, Václav. *Blues: blues pro bláznivou holku a jiné básně*. 2. vyd. Praha: Labyrint, 1999. ISBN 80-85935-11-2.

Václav Hrabě

Blues pro bláznivou holku

Václav Hrabě nazval svoji sbírku Blues pro bláznivou holku. Co je to *blues*? Které skladby mohl VH poslouchat při psaní těchto textů? Pro jakou bláznivou holku svoje verše psal?

Naše báseň se jmenuje **Infekce**. Zamyslete se nad tím, o čem by mohla být. Jaké je asi její hlavní téma? Co ve vás vyvolává tento termín v kontextu dnešní doby? V několika větách napiš, co tě napadá nebo diskutujte ve dvojicích.

Přečti si báseň za poslechu bluesových skladeb, označ neznámá slova a následně zjisti, co znamenají.

Jaké z básně cítíš emoce?

Četlo se ti příjemně? Proč ano/ne?

Který verš se ti nejvíc líbí a proč?

Bylo pro tebe všechno srozumitelné?

Co je hlavním motivem?

Co autor myslí tou Infekcí? Na co je to metafora?

Vyjádři obsah básně jednou větou.

Vnímáš v básni nějaký rytmus?

Mohl by text být písňovým textem?

Jak se cítí lyrický subjekt?

Kdo je ta dívka, kterou adresuje? Jaký spolu mají vztah?

Co to znamená, když o někom řekneme „ty jsi moje krevní skupina“?

a) Ve skupinách vytvořte video, které bude nepřímou ilustrací naší básně. Můžete použít jednotlivé verše jako záběry/zpracujte pouze atmosféru/rozvíňte děj. Pracujte s metaforou, s barvami a náznaky.

b) Pokud vás básně nezaujala, vyberte si pro tvorbu videa jiný text z té samé sbírky.

c) Doplňte video hudbou/mluveným slovem

Kdo to byl Václav Hrabě? V jaké době žil a kdo byli jeho současníci?

Jaké je jeho nejznámější dílo?

Kdo všechno zhudebnil jeho texty? Pusťte si ukázky.

(Tento úkol nemusíte s nikým sdílet, ani ho provádět ve škole.)

Napište báseň o lásce. Šťastné nebo nešťastné ...

Napište o lásce, kterou prožíváte nebo kterou neprožíváte a chtěli byste.

Pokud vám básně nejdou od ruky, napište píseň nebo třeba rapový text.

“you
are your own
soulmate”

— **Rupi Kaur**²¹

²¹ KAUR, Rupi. *Mléko a med*. Přeložil Petr TEICHMAN. Praha: Dobrovský, 2017. Knihy Omega. ISBN 978-80-7390-828-7.

*Co si představíte, když se řekne **poezie**?
Patří poezie na internet?
Můžeme najít básně na sociálních sítích?
Jakou mají asi podobu a obsah?*

Pokus se přeložit tuto krátkou báseň do češtiny a popřemýšlej nad jejím významem.

*Jaké máš z básně pocity?
Není příliš krátká?
Bylo těžké ji přeložit?
Jaké v sobě nese poslání?*

Napiš krátký vymyšlený příběh/komix, jako nadpis použij celý text básně.

Vytvořte společnou pojmovou mapu na slovo SOULMATE.

Kdo ve tvém okolí by potřeboval/zasloužil si slyšet naši básně?
Udělej někomu radost:

- Anonymně pošli poštou nebo podstrč text někomu, na kom ti záleží.
- Můžeš přiložit vlastní ilustraci.

Kdo to je Rupi Kaur? Pokus se najít zajímavé informace a sdílej je se spolužáky.
<https://www.instagram.com/rupikaur/?hl=cs>

Prohlédni si její instagramový profil.

*Co se ti na něm líbí/nelíbí?
Jakým tématům se věnuje?
Zaujala tě nějaká další báseň?
Co si myslíš o ilustracích, které básně doprovází?*

Pokuste se najít další profily s poezií a porovnat jejich estetiku a literární kvalitu.

Nechejte se inspirovat a vytvořte společný instagramový profil, který bude obsahovat básně/ úryvky textů vašich oblíbených interpretů/ citace a ilustrace.
Můžete obsah vytvářet ve skupinách.

**Jasný je, že v tichu
můžeš cestovat v čase.
A právě v takovej moment
se mi zvíře jménem
Podzim ukázalo poprvý.**

Obrázek 1

**A přišly mraky a byly to těžký mraky plný mokryho
a studenýho deště. Zvíře bylo čím dál častěji vidět i během
krátkých a našedlých dnů. Tma jako by čekala na každou
příležitost, aby se mohla posunout blíž. Napřed čekávala
na soumrak a vyhledávala kouty a stíny. Ale pak už stačilo
mrknout a obemkla tě. Radši jsem se snažil nemrkat.
Nebýt toho deště, asi by mi vyschly oči. Pomáhalo pít.
Alkohol pomáhal proti tmě i proti zvířeti. Ale musel
jsem pít ve dne v noci. Chlast je svěcená voda zoufalců,
kterým hoří podzim za patama. A pít bylo potřeba fest.**

Obrázek 2

**Když je mi ouzko,
zpívám si
debilní písničky.
Když je mi ouzko,
zpívám si
debilní písničky.
Když je mi ouzko,
zpívám si
debilní písničky.**

Obrázek 3

**Věděli jste, že se stačí
nadechnout určitým
způsobem a zapomenete
všechno špatný, co
se vám kdy stalo?**

Obrázek 4

²² KÖNIG, Jakub. *Zvíře jménem Podzim*. V Praze: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-883-1.

Zvíře jménem podzim. To je název celé knihy, ale nejen to. Její autor vytvořil paralelní hudební projekt pod stejným názvem. Najděte jeho hudbu na youtube a vytvořte si příhodnou atmosféru ke čtení a psaní.

Přečti si úryvek č. 1 a 2

*Co myslí autor tím cestováním v čase?
Proč to můžeme dělat v tichu?
Jak na vás osobně působí ticho? Máte ho rádi?*

*Proč se mu zvíře ukázalo při pokusu o cestování časem?
Co zvíře symbolizuje?
Co podle tebe autora inspirovalo k vytvoření projektu Zvíře jménem podzim?
Co má zvíře společného s alkoholem?
Proč hlavní postava pije?
Jakou má asi osobnost? Zkus popsat jeho rysy.*

a) Jednotlivě nebo ve skupině vytvořte ilustraci *zvířete*.
b) Vymyslete přesný návod pro cestování časem v tichu.

Přečti si úryvek č. 3

*Jakou má text atmosféru? Na co autor v knize tímto textem reaguje?
Proč je věta napsaná 3x za sebou? Jak to na vás působí?
Co znamená, když je někomu „ouško“? Jak se takový člověk cítí?
Co může tento pocit způsobovat?
Cítili jste se tak někdy?
Vzpomenete si na konkrétní situaci?*

*Máte nějaký osobní návod na to, co dělat při úzkosti?
Napište všechny rady, které vás k tomuto tématu napadají. Sdílejte je se spolužáky.*

Přečti si úryvek č. 4

*Souhlasíte?
Proč se můžeme lépe uklidnit když zklidníme svůj dech?
V čem všem může být správné dýchání prospěšné?
Čemu může pomoci?
Proč nemůžeme nedýchat? Co se při dýchání děje v těle?
Kdy se nám může těžko dýchat a proč?*

Sedni nebo lehni si do pohodlné polohy. Vnímej hudbu a soustřeď se pouze na svůj dech. Je rychlý nebo pomalý? Máš ho pod kontrolou? Prozkoumej, jestli je ve tvé moci a uvolnit a zlepšit si náladu jenom pomocí pravidelného hlubokého dýchání.

N Ā L A D A

²³ HAVEL, Václav. *Antikódy*. Praha: Odeon, 1993. ISBN 80-207-0442-6.

Václav Havel

Antikódy

Představme si autora. Pusťte si následující video
<https://www.youtube.com/watch?v=SH7x3cSchCQ>
(6:28)

Znáte osobnost Václava Havla? Napište nebo diskutujte o tom co už o něm víte.

Oveřte si všechno pomocí internetu a pokuste se najít další informace o Havlově díle a životě. Můžete se zaměřit pouze na nějaké období nebo oblast.
Nebo zvolte 1 druh média – videa/texty/články/knihy.
Vytvořte o něm knihu nebo prezentaci. Tu sdílejte třeba s dalšími školami jako materiál do výuky.
Prohlédněte si grafickou báseň č. 1.

*Jaká se pod názvem *Nálada* skrývá nálada?
Jak na vás působí?
Jak byla báseň vytvořena?
Proč se básnická sbírka podle vás jmenuje *Antikódy*?
Znáte nějaké další literární dílo od VH? Vyhledejte a přečtěte si úryvek třeba z jeho divadelní hry.*

Vytvořte na počítači vizuální poezii pomocí znaků na vámi zvolenou *náladu* po vzoru Havlovy *Nálady*.
Zkuste navzájem hádat, o jakou náladu nebo pocit se jedná.

Obrázek č. 2 překreslete na velkoformátový papír
Každá skupina bude mít svůj.
Vytvořte uměleckou myšlenkovou mapu.
Piště, malujte, kreslete a vlepujte, co vás napadá.
Každému na konci vznikne jiný *člověk*.

Václav Havel působil nějakou dobu ve funkci prezidenta. Tato funkce, je naprosto důležitá. Zamyslete se nad tím, jak by podle vás měl vypadat úplně nejideálnější prezident, kterému byste dali svůj hlas.
Vymyslete jeho osobnost a všechno sepište na papír.

Můžete ve třídě sehrát prezidentské volby s vámi vytvořenými kandidáty.

Prohlédni si další Havlovy Antikódy: https://eldar.cz/myf/txt/havel_-_antikody.html

H₂SO₄ kyselina syrová

Vtieravé spomienky na teba pravidelne zabíjam chemickými pokusmi

Potvory

chceli by vliezť do mozgu a rozleptať ho
ako kyselina ktorú si mi vylial na srdce²⁴

²⁴ ÁBELOVÁ, Mirka. *Básničky pre domáce paničky*. Artfórum, 2016. ISBN 978-80-8150-130-2.

Mirka Ábelová Básničky pre domáce paničky

https://www.youtube.com/watch?v=2P49e_OINpo

Pusťte si kus rozhovoru s autorkou.

*Jak na vás Mirka Ábelová pôsobí?
Je vám sympatická?
Rozumíte jej slovenštině?
Jaká je její poetika?
Jaká témata se objevují v jejích básních?*

Prečtete báseň nahlas v originále. Klidně několikrát.

Vymyslete děj, který této básni předchází. Třeba ve formě krátkého příběhu dvou lidí.

*Komu je báseň asi adresovaná?
Jak byste jednou větou vyjádřili, o čem báseň vlastně je?
Jaké z ní vnímáte emoce?
Co znamená věta „bola sírová tak mi v hrudi bije Ementál?“
Máte v životě člověka, na kterého nedokážete myslet bez bolesti?
Proč někdy člověk musí zahánět vzpomínky a nedokáže je prožívat?
Zažili jste někdy „heartbreak“? Nebo znáte někoho, kdo zažil?
Podle čeho si myslíte, že se tento stav nazývá? Srdce se nám přece neláme doslova.
Proč autorka tuto báseň vůbec napsala?
Co může přinést čtenáři?*

Vytvořte ilustraci básně. Na papír nebo v grafickém programu.

Představte si situaci. Přejde za vámi někdo z vašich kamarádů a řekne vám, že právě zažil rozchod, který mu zlomil srdce. Vymyslete návod, jak takového člověka podpořit, rozveselit, utěšit atd. Sepište co největší množství rad. Ve skupinách diskutujte, které nápady byste v takové chvíli opravdu ocenili.

Inspirujte se básní o kyselině a pro inspiraci nahlédněte do periodické tabulky prvků! Nemusí vždycky sloužit jenom do chemie.

Vyberte nebo vylosujte prvek a o tomto prvku napište báseň. Můžete ji rovněž vztáhnout na lidské vztahy ale nemusíte.

Výzva pro celou třídu: Napište básně o každém chemickém prvku a vytvořte společně poetickou tabulku prvků.

Dálnice

dálnice je páteř státu
posetá chmýřím hubených jedlí
a billboardů

otukáváme se od Humpolce
v káfcéčku devět křížů
už si říkáme křestním

není pravda že země je rozdělená
dálnice je nová koncertní síň
večerem duní basa kol
tenory sedanů

až bude nejhůř
sejdeme se tu
prosvítíme kosti lesa

cesta za Brnem je dlouhé loučení
na mokrý asfalt padají konfety blinkrů
některá auta se objímají²⁵

²⁵ ZBOŘIL, Jonáš. *Nová divočina*. Brno: Host, 2020. ReX. ISBN 978-80-275-0206-6.

Jonáš Zbořil

Nová divočina

Napište nebo řekněte asociace, které se vám vybaví na slovo DÁLNIČE.
Můžete vytvořit pojmovou mapu.

Přečtěte si báseň a zkuste na youtube najít hudbu nebo zvuky, které se k jejímu čtení hodí.

Jakou má báseň atmosféru?

Proč si autor vybral, že napíše báseň o dálnici?

Jaký vztah by mohl mít ke krajině a k přírodě?

Vnímáte nějakou vazbu s názvem celé sbírky – Nová divočina?

Co Jonáš Zbořil tou novou divočinou myslí?

Máte nějakou oblíbenou cestu? Kam vede?

Co myslí tím, že je „dálnice nová koncertní síň“?

Souhlasíte s tím?

Cítíte v básni nějakou naději?

Jaká emoce převládá?

Jaký má výstavba takové dálnice dopad na životní prostředí?

O jaké lidské stavbě byste napsali vy? Pokuste se napsat podobnou báseň jako JZ.

- Najděte ve svém okolí místa, která jsou pro vás urbanisticky zajímavá nebo ve vás vyvolávají silné pocity.
- Vytvořte sérii fotografií
- Pokuste se místo vyfotit v době, kdy na něm nebudou žádní lidé.
- Fotografie vytiskněte a ve skupinách z nich vytvořte na velký formát koláž – *Novou divočinu* – domalujte, dokreslete a popište místa a cesty.
- Může mít podobu mapy

Kdo je Jonáš Zbořil? Vyhledej informace o autorovi:

Kolik má let?

Jaká je jeho profese?

Kolik vydal sbírek? Jak se jmenují?

Jak zní jeho hlas?

Co to je „žabí dálnice“?

Jaké materiály se používají na stavbu dálnice?

Vytvořte někde v prostoru cestu. Může mít zmenšenou podobu. Může být vyšlapaná v trávě nebo vyskládaná z kamení. Může to být cesta pro mravence nebo pro myšlenky. Dočasná nebo trvalá.

Svoje dílo vyfotografujte.

Napište kam cesta vede a pro koho je určena.

Kalhotky

sakra, ani nevím, kolik mi bylo,
možná sedm,
a Lila bydlela hnedka vedle,
měla asi tak šest a jednou
postávala u nich na zahradě
a podívala se na mě
a zvedla šatičky a ukázala
mi kalhotky.

tak nějak se mi to
líbilo a tak jsem se koukal
a ona pak šatičky zase
spustila a
utekla.
„Lilo,“ křičel jsem, „vrať se!“
nevrátila se.
ale od té doby
pokaždé když mě zahlídla
zvedla šatičky a
ukázala mi kalhotky.
byly čistounce bílé
a seděly jí jako ulité.
potom zase šatičky
spustila a odběhla
 pryč.

jednou jsem byl vzadu za
barákem a nejednou
tam přiběhli tři kluci
které jsem neznal
a pustili se do
mě pěstma.

ke svému překvapení jsem
se slušně bránil, vlastně jsem dvěma
rozbil nos, takže
utekli.
ale ten největší
to nevzdával, a tak jsme se
prali dál.
pomalu mě
začínal ničit.
zatlačil mě k
plotu.²⁶

schytil jsem
tři rány za každou,
co jsem mu ušetřil já.
měl o moc větší
ruce než já
a měl sílu.

najednou se ozvala
taková dutá rána.
někdo ho vzal
něčím po hlavě.
byla to Lila a
v ruce držela
velkou láhev.
praštila ho
ještě jednou
a on vyběhl na ulici
a držel se za hlavu a
vřískal.

„dík, Lilo,“ řekl jsem,
„ukáž mi
kalhotky.“
„neukážu,“ zavrtěla hlavou.
odcupitala
zpátky k baráku
a vešla dovnitř.

potom jsem ji ještě
mnohokrát zahlídl u nich
na zahradě.
vždycky jsem se jí zeptal,
jestli mi ukáže kalhotky,
ale ona pokaždé řekla,
že ne.

potom její rodiče
prodali dům a
odstěhovali se.

nikdy mi nebylo
úplně jasné, co to všechno
znamenalo,
a dosud
není.¹

²⁶ BUKOWSKI, Charles. *Básně 1974-78*. Přeložil Ladislav ŠENKYŘÍK. Praha: Pragma, 1994, 299 s. ISBN 8085213648.

Charles Bukowski

Kam zmizela ta roztomilá, rozesmátá holka v květovaných šatech

Zkus si vzpomenout na svoji nejsilnější vzpomínku z dětství.
Napiš ji na papír.
Nemusíš ji nikomu ukazovat, jenom si potom někam papír dobře uschovej.
Můžeš ho zavřít do šuplíku, zakopat na zahradě atp.
Případně tuto vzpomínku sdílej se spolužákem/kamarádem.

- Představte si svoje 7leté já.
- Kdybyste mohli potkat, co bys svému malému já řekl/a?
- Oskenujte fotografie sebe v tomto věku a pokuste se se spolužáky hádat, kdo je kdo.

V digitálním programu vytvořte komix.
Vezměte svoji současnou fotografii a tu propojte s fotkou sebe v dětském věku.
Vymyslete rozhovor mezi vámi dvěma.

Ve skupině si přečtete první 2 odstavce básně pokuste se dopsat pokračování děje.

*Jak to podle vás se všemi dětmi dopadlo?
Proč napsal autor tuto báseň?
Myslíte, že je spojená s jeho osobními vzpomínkami? Proč?*

Přečtete si zbytek básně a porovnejte se svým závěrem.
Ke každému odstavci zkuste napsat emoci/barvu, kterou ve vás úryvek vyvolává.

*Jak se nálada mění v průběhu?
Jak na vás působí závěr?
Kdyby to bylo možné, co byste autorovi o jeho básni řekli?
Jaký na ni máte názor?
Zažili jste v dětství podobné situace?
Vzpomenete si na svoji první „rvačku“?
Máte oblíbené místo, kam jste jako děti často chodili?
Zažili jste dětskou lásku nebo velké přátelství? Jaké to bylo?*

Naše báseň není napsaná stylem, který je pro Charlese Bukowského typický.
Pokuste se na internetu vyhledat jiné ukázky jeho tvorby a podle toho zkuste napsat, čím se jeho texty vyznačují – co je pro něho typické?
Líbí se vám, jak píše?

Vyhledejte informace o Bukowském a jeho životě, případně fotografie.
Jaká byla doba, ve které žil?
Co mohlo ovlivnit jeho psaní?
Existují s ním nějaká videa?

/ _____ ze _____

_____ co přijde
Myšlení ze _____ co přijde
_____ z myšlení co přijde
_____ z myšlení

Jestli to přijde
přijde to pro ten _____
pro ten _____ z myšlení
z něhož mám právě _____^{27*}

*strach

²⁷ FRIED, Erich. *Varovná znamení*. Přeložil Jiří GRUŠA, přeložil Vladimír JANOVIČ. Praha: Svoboda, 1969.

Erich Fried
Varovná znamení

Napište asociace na téma STRACH.

Přečti si báseň a na vynechané místo doplň 1 slovo, které se bude hodit na všechny vynechávky. Je potřeba ho vyskloňovat. Porovnej svůj nápad se slovy ostatních. Pozorujte změny ve významu básně.

Přečti si originál.

Co v tobě báseň vyvolává?

Jakou má atmosféru?

Proč název začíná lomítkem?

Jakou má barvu?

Není moc krátká?

Rozumíš všemu?

Z čeho má vlastně autor v básni největší strach?

Proč by měl někdo mít strach z myšlení?

Z čeho obecně mají lidé strach?

Existuje nějaký kolektivní strach typický pro dnešní dobu?

Které historické události mohly v minulosti zvednout velkou vlnu strachu?

Máš ty z něčeho konkrétního strach? Můžeš to sdílet a nemusíš.

Jak se strach projevuje u člověka?

Co se děje v našem těle, když se bojíme?

Máte někdy strach, který nemá žádný logický důvod?

Co můžeme dělat, když máme strach nebo když má strach někdo v naší blízkosti?

Dá se nějak pomoci?

Vyhledej informace o autorovi.

Pokus se najít, čím byla ovlivněna jeho tvorba a kde se to odráží v naší básni.

Vyhledej definici strachu.

Vytvořte samostatně nebo ve skupině malbu nebo kresbu o strachu.

Nechte se vést štětcem, uhlem, něčím nebo ničím, co budete mít v ruce.,

Nesoustřeďujte se na nic konkrétního, pouze se snažte pohybem a barvami vyjádřit podobu svého strachu.

Udělejte fotografický experiment:

Vyfoťte sebe nebo svého spolužáka s radostným obličejem poté s neutrálním obličejem, a nakonec s obličejem, který vyjadřuje strach.

Porovnejte svoje fotografie a sledujte, jak se mění rysy ve tváři.

Nebo můžete vyfotit větší množství fotografií s tím, že na každé bude nějaký výraz, ale pouze jedna z nich bude přímo vyjadřovat strach.

Nechte ostatní hádat, která to byla.

-

Dneska poprvé pokušení
proniklo mi až kostní dření
Týden už hlohy na dvoře růžově rozkvétají
V noci se živé sny mi zdají

na dnešek s Julianou
mluvili jsme o emigraci
Ráno přijeli estébáci
a málem duši svou
dal jsem jim ke kremaci

20. května 1983²⁸

²⁸ JIROUS, Ivan Martin. *Magorovy labutí písně*. 5. knižní vyd., 4. samostatné, V nakl. Torst 2. knižní vyd., 1. samostatné. Praha: Torst, 2006. ISBN 80-7215-296-3.

Pustě se video s Magorem. <https://www.youtube.com/watch?v=kChTWAzSnok>. Podívejte se na libovolně dlouhou ukázkou. Můžete si pustit celé video nebo jenom přeskákat na konec.

Proč je IMJ nazýván v Magorem? Jak na vás osobnost autora působí? Sdělte si vzájemně svoje dojmy.

Na internetu vyhledejte přesnější informace o životě a díle IMJ. Každá skupina si zvolí 1 internetový zdroj a z toho vytáhne 5 zajímavostí, které předá ostatním.

Přečti si báseň a pokus se vymyslet, jaký by mohla mít název, kdyby nebyla bez názvu.

Jakou má báseň atmosféru? Proč?

Jaké emoce se z ní dají vycítit?

*Co Magor myslí tím **pokusem**?*

Co si představujete pod pojmem emigrace?

Vztahuje se nějak k dnešní době? Jak?

Jak chápete poslední 2 verše? Pokuste se je vysvětlit.

Je zde uvedeno přesné datum, kdy text vznikl. Co se dělo v ČR v roce 1983?

V čem byla tato doba náročná pro člověka?

Zeptej se svých rodičů a prarodičů, jak prožívali 80. léta oni. Napiš o tom zápis/příběh. Sdílej ho se spolužáky.

a) Znáte píseň *Muchomůrky bílé*, která hrála na Magorově pohřbu? Zkuste se ji naučit zpívat/hrát: <https://www.youtube.com/watch?v=pq-OHCy1HYQ&t=76s>

b) Najděte další hudbu, která se pojí s autorovým životem. Líbí se vám něco z toho? Čím je hudba té doby specifická?

Ve skupinách vytvořte koláž na téma ČESKÝ UNDERGROUND. Zjistěte si co nejvíc informací a dejte do hromady něco jako mapu vzpomínek.

Hledejte a tiskněte fotografie osobností, pište texty, které vás zaujmou. Zaznamenejte důležité informace.

Vnímejte tuto práci jako hru s materiálem. Kombinujte umělecké techniky s kvalitními zdroji informací. Vyjádřete Český underground obrazem.

Použijte historii k vytvoření aktuálního díla.

Úkol zpracujte podle sebe.

Snažte se o spolupráci.

Rozdělte si role při tvoření.

Zorganizujte výstavu svých děl i s vernisáží – místo, čas, lidé, občerstvení, hudba, dokumentace atd.

Napiš báseň o dnešní době. Takovou, která ponese datum dne, kdy byla napsána. Napiš o tom, co děláš v každodenním životě. Co tě trápí, nudí, zajímá... z čeho máš radost nebo strach. Napiš o něčem silném, co zrovna prožíváš. Užij metaforu. Význam může zůstat skrytý. Nic se nemusí rýmovat.

-

Na kole do Billy, pro chlast a pro body...
otroctví – denní daň za přepych svobody
spánek!- Má zbylá slast (přicházíš za mnou ty...)
samota – krutá daň... za luxus samoty.²⁹

²⁹ KRCHOVSKÝ, J. H. *Dvojité dno: [básně a zápisky veršem převážně z roku 2009 a první poloviny roku 2010]*. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-407-1.

Krchovský

Až budete číst tento dopis (zápisky veršem 2016—2018)

Pusťte si četbu básní přímo od autora. Projděte více ukázek a vyberte si 1, která vás zaujme nejvíc: <https://www.lyrikline.org/en/poems/chci-li-zmizet-beze-stopy-11389>.

*Jakou mají Krchovského texty atmosféru?
Jaká témata jeho básně obsahují?
Jak by mohl vypadat čtenář, který si tyto básně oblíbí?
Jaké z básní vnímáte barvy? Zkuste sestavit barevnou škálu Krchovského tvorby.
Neměly by básně být delší? Proč ano/ne?*

K básni, kterou jste si vybrali, natočte videoklip.
Zaměřte se na prostředí – přírodní krajina/město, barvy ...
V počítačovém programu propojte namluvenou báseň s videem.
Vytvořte vernisáž video-ilustrací.
Upravte místnost tak, aby souzněla s atmosférou Krchovského básní.

JK je známý pro svoje dekadentní tendence.
Zopakujte si, co znamená pojem DEKADENCE a kde ji v jeho básních vnímáte. Najděte konkrétní příklady tvorby.
Kdy pojem dekadence v literatuře vznikl? Z jakými autory se pojí? Vyhledej zde v čítance nebo na internetu.
Porovnejte básně těchto spisovatelů s tvorbou JK. V čem se liší/podobá?
Prohlédněte si malířská dekadentní díla.

Přečtěte si báseň. Pokuste se imitovat Krchovského dikci.

Vytvořte rychle ilustraci tohoto textu a porovnejte ji s ostatními.

*O čem báseň vlastně je? Vyjádřete jednou větou.
Který verš je nejlepší?
Ve kterém roce byla napsána? Proč?
Jaké ve vás vzbuzuje pocity?
Co byste Krchovskému k této básni řekli? Nebo k jeho tvorbě obecně?
Proč je podle vás JK známým spisovatelem? Co ho proslavilo?
Určitě jste si všimli, že jedním z témat je pro něho smrt. Je podle vás dobře, že se píše poezie o smrti?
V čem to může lidem prospět/ublížit?*

- Představte si, že má JK hudební skupinu. Co by podle vás mohla hrát? Jaký styl? Jak by vypadaly její texty? Jak by zněl zpěv? Jak by se kapela mohla jmenovat?
- Pusťte si ukázkou a porovnejte se svým očekáváním:

<https://www.youtube.com/watch?v=UB3YBqtoJ3Q>

<https://www.youtube.com/watch?v=klT1Wt3lBII>

V myčce

Tak hluboko jsem ve vlastních sračkách ponořen,
že nevidím ven, ani když umyješ má víčka _____.
Za tlustým umaštěným sklem zas uvidím jen,
jak hluboko jsem ponořen...

1.

Včera jsem _____ svoji lásku,
byla mi nevěrná s chlapem, co chodí doma v trenýrkách.
Dala mu všechno, o čem já jsem jenom tak snil,
když jsem ji pozdě večer na kanape stáh'.

Možná jsem prostě jenom _____ snílek,
kterej si myslel, že to všechno bude zase jako dřív.
Večer si zapálím a nasadím _____
Ca potmě před zrcadlem tiše jako _____ zazpívám:

Ref.: Tak hluboko jsem ...

2.

Už nechci nikdy vidět. _____,
které jak vojáci se řadily na okraji tvých řas.
Už nechci slyšet: "Mě to mrzí!",
abych pak zjistil, že hned další týden šla jsi za ním zas'.

Blíží se večer už se pomalu stmívá,
protějšší dům se v šedém moři chladných _____ potápí.
Já sedím u okna a do zdi se dívám,
a na tu zeď si film pro _____ s tebou promítám.

Ref.:

Coda:

Miláčku všechny naše ideje
uklidíme do krabice z _____,
vždyť se vlastně vůbec nic neděje,
nádobí se ušpiní, a pak se umeje v _____.³⁰

*ironem, zabil, naivní, brýle, Elvis, slzy, stínů, pamětníky, Ikeje, myčce

³⁰ <https://skupina-hm.bandcamp.com/track/v-my-ce>

Hm...

Skladba *V myčce*

Nejprve se zamyslete nad názvem kapely **Hm...** Proč si asi tento název zvolili? A co by mohl znamenat? Zaujal vás? Jaký druh hudby by taková skupina mohla hrát? O jaký slovní druh se jedná? Zkuste vymyslet název pro fiktivní kapelu.

Přečtěte si text a doplňte chybějící výrazy.

<https://www.youtube.com/watch?v=OFd-zc1oUo>

Poslechněte si skladbu a porovnejte svoje slova s originálním textem. Podařilo se vám něco odhadnout?

Veźměte do ruky uhel, tužku nebo štětec, poslechněte si skladbu znovu a vyjádřete její atmosféru pomocí akční malby. Nechte si ruku vést rytmem a náladou. Uvolněte vše.

*Jak se mění nálada od začátku do konce songu?
Jak asi vypadá hlavní postava této písně? Kolik je jí let?
Která sloka vás víc zaujala?
Který verš je podle vás silný/slabý? Proč?
Co si myslíte o refrénu?
Čím se vlastně vyznačuje refrén?
V čem je coda jiná od zbytku textu?
Změnila se na konci atmosféra? Proč?
Je tento text o lásce? Proč ano/ne?
Co znamená slovo idea?
Co znamená slovo Ikea? Máte k němu nějaký vztah? Jaký?*

Vymyslete a vyhledejte další slova nebo věty, které se rýmují na slovo *Idea*. Vytvořte pomocí těchto rýmů krátkou báseň.

Poslechněte si jednoho z autorů našeho textu – Bohdana Bláhovce, při jeho slampoetry vystoupení: <https://www.youtube.com/watch?v=ci7MteDCzgs&t=133s>

Zapište si alespoň 2 verše, které vás zaujmou. Na základě tohoto videa zkuste vymyslet odpověď na následující otázky:

*Co to je SlamPoetry? Co to znamená, když někdo při svém vystoupení Improvizuje?
Čím je zajímavý projev Bohdana Bláhovce? V čem spočívá jeho poetika? Jaká ve své tvorbě asi volí témata?*

Po diskuzi se spolužáky dohledejte na internetu odpovědi, které se vám nepodařilo vymyslet.

Zkuste si improvizální cvičení:

Posad'te se do kruhu, čelem nebo zády k sobě. Ten, kdo začíná, vymyslí/přečte z knížky první větu/slovo a jeho soused pokračuje prvními slovy, které ho napadnou. Takto vznikne celý příběh/báseň. Opakujte toto cvičení s různými variacemi – ve dvojicích, za chůze, Podpořte tím svoje kreativní myšlení. Části, které vás zaujaly si můžete zapsat nebo svoje improvizální cvičení natočte na kameru a zkoumejte proud svých vlastních myšlenek.

Tvoř

...

Opakuj, co říkám, sed' tiše do konce výuky.

Protože slam je jako škola - na konci nic nevíš.

Jsme ještě tvůrci?

Stvoření Tvůrcem s tvořivostí v kosti -

- jsme tvůrci! Jsme umělci,

umělecká díla, srdeční kanyla,

co vodí všechen splín - do gatí, z gatí znovu do nahoty

odkrýváme pocity, hloubáme je z hlín,

každý po dílu vstříc společnému podílu.

Protože slam je jako nahota

- bylo to tajemný, ale už je to laciný.

Tak tvoř. Tvoř, nebo shoř, pro to hoř, mýty boř, se ponoř a tvoř.

Tvoř - je jedno co, třeba se vymoč - já nevím.

Vpřed vykroč a skoč.

Tak tvoř - něco slož, vlož do toho sebe,

tak se už konečně ztopoř a tvoř!

Páč dlouhá cesta na Okoř.

Přece tu nechceš smrdět jak ten tchoř.

Tak buď chrabrý oř! Íhahá. Ha ha ha ha ha.

Tak co děláš? Jenom tu běláš.

Proč sedíš a jen tupě hledíš?

Hmm, čekáš na instrukce?

Ale instrukce tentokrát nejsou k ruce.

Jsou jen v tvójí lebce.

Tak se tam koukni a něco stvoř.

Co děláš? Jenom tu černáš.

Proč sedíš, mě přes svůj zrak cedíš?

Čekáš na předlohu?

Však tu dát ti nemohu.

Předlohy stíny jsou za tvými křišťály dvými.

Tak se tam koukni a tvoř.

Tvoř si něco, co je jenom tvoje.

Může to být totální sračka, protože někdy i ta sračka

je umění a lidi se na ni chodí koukat

a platí za to těžký prachy, protože je maj

a čuměj, protože tomu fakt rozuměj

a nosej brýle, protože věděj, že se tam nosej

Takže vono je to vlastně jedno, co budeš tvořit.

Ale hlavně aby už tu něco bylo,

a zároveň aby to tu ještě nebylo.

Aby ostatní měli pocit, že už jim na tvorbu nic nezbylo.

A tak... Já ti teď tady něco řeknu, jo?

Představ si, že jsi pomeranč a já tě mačkám.

...a já se tě teďka zeptám:

Jde z tebe něco? Jde z tebe něco?! Co z tebe jde?!

Jde z tebe něco? Jde z tebe něco?! Co z tebe jde?!

Co z tebe je? Co z tebe bude? Co tu po tobě zbude?

Tož, tvoř - dobroš?³¹

³¹ <https://www.youtube.com/watch?v=1yUQL2eKrjw&t=248s>

Ellen Makumbirofa Slampoetry

Vyhledejte na internetu informace o moderním poetickém žánru SLAMPOETRY. Kde vzniknul? Z jaké příčiny? Kdy se formoval u nás? Co to je slam? Kdo to je slamer? Jací jsou známí zástupci této scény v ČR?

Pusťte si slampoetry vystoupení Ellen Makumbirofy (od 3:10 dál):

<https://www.youtube.com/watch?v=1yUQI2eKrw&t=227s>

Zároveň sleduj text a zakroužkuj v něm konkrétní části, které tě zaujaly. Rozved'te nad vybranými verši diskuzi.

Zkuste napodobit dikci EM a text zarecitovat. Každý zvlášť, všichni dohromady nebo na střídačku. Vymyslete k veršům pohyby a ty zapojte k recitaci.

*O čem tento slam vlastně je?
Jakou má atmosféru?
Jaké v tobě vyvolává emoce?
Které myšlenkyz textu jsou podle tebe hluboké?
Co to je tvořivost?
Proč je podle tebe důležité, aby lidé tvořili?
Působí na vás text jako báseň? Proč ano/ne?
V čem se slampoetry liší od klasické poezie?
Jak pracuje EM s rytmem?
Připadá vám její tvorba vážná nebo komická? Proč?*

Ve slamu autorka pokládá mnoho otázek včetně závěrečného apelu:

*„Představ si, že jsi pomeranč a já tě mačkám.
...a já se tě teďka zeptám:*

***Jde z tebe něco? Jde z tebe něco?! Co z tebe jde?!
Jde z tebe něco? Jde z tebe něco?! Co z tebe jde?!***

Co z tebe je? Co z tebe bude? Co tu po tobě zbude?!

...vaším úkolem nebude nic jiného než na tyto otázky odpovědět.

Protože celá pointa se týká tvorby a pobídky k tomu, aby vzniklo něco nového, „šťavnatého“ a originálního, **pokuste místo odpovědi něco udělat. Vytvořit dílo.**

Může to být cokoliv. Ve skupině nebo samostatně, na žánru ani technice nezáleží tak moc jako na nápadu a odhodlání.

Text od EM může být součástí vašeho díla, ale nemusí.

Pár návrhů pro inspiraci:

- Namluvte/zarapujte a nahrajte zvukovou stopu našeho textu a k němu natočte video.
- Napište dopis pro Ellen jako odpověď na její text. Pošlete ho.
- Vytvořte komix, sérii obrazů/fotografií, koláž, píseň, divadelní hru, sochu, landart,

...

Víra v nic

Jsem sám,
šálivé sny se mi zdály
jsem sám
úkryty boří se v dáli
jsem sám
jdou děsu černé mraky
jsem sám
na vlnách jsme jen vraky
jsem sám
v vlnách se plamen leje
jsem sám
a padám přes přeje
jsem sám
cár jsem jen na kostech
jsem sám
ztratil jsem sílu, dech.

Jsem sám
v zahradách rostou růže
já sám
jdu s tebou tiše, úže

Jsem sám,
proto obejmout mohu
že jsem sám
lesk, svítící nebe Bohů.

Jsem sám.
Vše se mi zrodilo ze samoty
aby se světa napilo
Jsem sám
v popeli po plameni
a vím:
NIC NENÍ

Terezín 1942³²

³² HACHENBURG, Hanuš, MAŠEK, Filip, Daniel PRAŽÁK a František TICHÝ, ed. *Hned vedle bílá barva mráčků: The white color of the clouds right alongside : Terezín 1943*. V Praze: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-81-0.

Hanuš Hachenburg Hned vedle bílá barva mráčků

Vyjádřete pojem SAMOTA:

- pomocí akční malby/kresby
- Rozejděte se po třídě. Najděte si místo, kde zůstanete v pozici, která pro vás ztělesňuje samotu. Vyjádřete tento pocit řečí těla.

Přečtěte si báseň. Pracujte s hlasem, s rytmem. Zkuste báseň zarapovat. Přečtěte báseň nahlas a střidejte u toho nálady: sklíčená/veselá/pohrdavá/rozzuřená/cynická/nafoukaná ...

Jakou atmosféru má báseň?

Jak se mění její nálada od začátku do konce?

Jakými básnickými prostředky je umocněna?

O čem báseň je? Vyjádři max. 1 větou.

Jak chápete závěr? Co měl básník na mysli tím, že NIC NENÍ?

Dává to smysl? Vysvětli.

Co vedlo Hanuše napsat takový text? Co se mu v životě mohlo stát?

Máte někdy podobné pocity ze svého bytí?

Je samota to samé jako osamělost? Proč ano/ne?

Kdy se cítíte nejvíc osamělí?

Proč se sbírka jmenuje Hned vedle bílé nebe s mráčky? Na co tento název poukazuje?

Hledejte v člancích a videích:

Kdo byl autor sbírky? Jak se jmenuje časopis, který vydával? Kolik mu bylo let, když básně psal? Co je Terezín? Proč vznikala ghetta? Komu byla určena? Jaké jsou historické souvislosti? Které osobnosti se s tímto obdobím pojí?

Vyhledejte umělecká díla, která na tuto problematiku reagují.

H. se snažil prostřednictvím básní hledat kamarády.

Představte si, že by bylo možné psát do minulosti.

Napište mu dopis jako odpověď na jeho báseň.

čtení těch pár řádek a několika veršů za tím podaří se mi ne stát se populárním, ale trochu se sblížit s lidmi mého věku, po čemž jsem toužil a toužím již po pět let.

Ha- (Hanuš Hachenburg)

Vytvořte soubor rad a návodů k tomu, co dělat, když se člověk cítí sám nebo musí trávit čas o samotě a chybí mu lidská společnost.

Vytvořte hudební playlist na téma *samota*.

Navštivte někoho z vašeho okolí, o kom víte, že je hodně osamělý.

-

ačkoli jeho vyjadřování
bylo málo srozumitelné
strážníkům vyčínil
že nerozumí
jeho jazyku
pak se náhle začal smát
pokládal si shakespearovskou otázku
být či nebýt a od jednoho ze strážníků
zjišťoval, jestli četl Hamleta
hlídce pak také tvrdil
že jde za chvíli do práce³³

³³ <https://www.facebook.com/mestskapoezie>

Městská poezie Brno

Poezie se s rozvojem lidstva rozpíná různými směry. Zamyslete se, na jakých neobvyklých místech na světě bychom mohli najít básně nebo verše.
Jak náhodné, tak schválně vytvořené.
Napište, co vás napadá.

Přečtěte si báseň a pokuste se napsat k ní pokračování. Pokračujte básní nebo příběhem.

*Proč se soubor nazývá Městská poezie Brno?
Kde tuto poezii můžeme najít?
Kdo je autorem básně a proč ji napsal?
V jakém se báseň odehrává prostředí?
Jak si představujete scénu, která se v ní odehrává?
Jak je báseň stará?
Kdo byl zač člověk, o kterém je báseň napsaná?
V jakém byl rozpoložení, když ho policie zastavila?
Jakou měl asi profesi?*

Co je Shakespearovská otázka? Kdo to byl Hamlet? Zopakujte si, co víte.

- Prohlédněte si tuto stránku na facebooku: <https://www.facebook.com/mestskapoezie/> a pokuste se zjistit, jakým způsobem jsou básně tvořeny a o jaký formát literatury se jedná. Je to básnická sbírka? Virtuální kniha? Ještě něco jiného?
- Pročtěte si texty a vyberte, které vás zaujaly.

Vášim úkolem ve skupinách je zvolit si libovolný zdroj. Může být internetový ale klidně taky tištěný.

- Hledejte v různých textech úryvky, které působí, jako báseň.
- Pokuste se přepsat báseň do veršů.
- Vymyslete název/vlastní pokračování
- Vytvořte ilustrace.
- Sešijte listy do jedné básnické sbírky. Hlasujte o názvu nebo ho nechce vyrobit „náhodu“ (losování, náhodný generátor slov, atp)

Odpovězte na otázky:

*Stvořili jste báseň nebo jenom něco, co vypadá jako báseň?
Jak by vlastně měla vypadat báseň?
Může být báseň náhodná?
Čím se básně liší od jiných textů? Třeba od zpráv na messengeru, které se objevují pod sebou, skoro jako verše.
Může být zpráva na chatu básní?*

... Napište takovou.

Imaginárium

Představuju svoje imaginárium lidem,
žijem,
v zemi za zrcadlem,
představujeme si nepředstavitelný věci,
bez citu pro obrazy nikdy neuvidíš kompozici, kterou bys měl vidět,
ale proč vidět něco, co nechceš,
lehce změníš, to co není vidět běžně,
stačí zmizet v králičí noře,
pro Bermudskej trojúhelník v sobě máme každej kapku moře.

Nahoře je nekonečnej vesmír,
lidi ale stárnou a zapomínaj dětství,
se sobectvím a vážnou tváří zahazujou hračky,
že prej si dospěláci hrát už nesmí,
ten kdo nespí tak nesní,
nesmírná blbost, já mám radost z maličkostí
a velkou starost o pohádky na kterejch jsem vyrost,
na dost místech ten pohádkovej les už zarost a dost z těch princezen se už dávno
vdalo,

a co já?
i tu půlku království mi něco vzalo,
jednou za rok je nám o rok víc a o rok blíž k momentu,
kdy to přijde samo,
Damoklův meč nám krájí chleba,
maže ho Ramou, aby nám to sousto klouzalo do krku trochu líp,
na mou duši musíš jít občas trochu mimo, aby tě bavilo na tom světě žít.

Představuju svoje imaginárium lidem,
žijem, v zemi za zrcadlem,
představujeme si nepředstavitelný věci,
bez citu pro obrazy nikdy neuvidíš kompozici,
kterou bys měl vidět, ale proč vidět něco, co nechceš,
lehce změníš, to co není vidět běžně,
stačí zmizet v králičí noře
pro Bermudskej trojúhelník v sobě máme každej kapku moře.³⁴

³⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=FkjgwOfU1VA>

Nakresli trojúhelník.

Představ si, že cokoliv, co do trojúhelníku napíšeš, navždy zmizí beze stopy.
Napiš něco do trojúhelníku.

Každá skupina si vylosuje jeden úryvek textu. Pokuste se diskuzí s dalšími skupinami zjistit, jaké by měly jít odstavce po sobě. Ve skupině se naučte svůj úryvek zarapovat. Může se úkolu ujmou jeden člověk ze skupiny, každý nebo všichni. Celá třída se pokusí zarapovat text od začátku do konce. Podtrhněte v textu slova, kterým nerozumíte. Pokuste se zjistit jejich význam. Vymyslete textu název.

Poslechněte si originál, porovnejte se svou verzí.

Při poslechu hledejte verš/e, které vás nejvíc zaujmou. Zapište si je.

Proč jste si vybrali právě tento úryvek?

Je vám něčím blízký? Čím?

O čem tento rap vlastně je?

Jakého tématu se dotýká?

Co mají společného králičí nora a Bermudský trojúhelník?

Jak vypadá imaginarium?

Jak na vás působí autor? Proč se podle vás říká MC Gay?

Je jeho vystoupení vážné nebo komediální?

Zaujalo vás něco na jeho řečovém projevu? Co? Proč?

Znáš nějaké další české rapery/rapperky? Jaké?

Sdílejte.

Najděte text rapového textu svého oblíbeného interpreta a přečtěte si ho bez hudby, jako by to byla báseň. Líbí?

„Vzápětí byla Alenka za zrcadlem a lehce seskočila do pokoje za ním. Nejprve se koukla, hoří-li v krbu oheň, a nemálo ji potěšilo, že tam plápolá právě tak jasný oheň jako v pokoji, ze kterého odešla. „Bude mi tu tak teplo jako v tamtom pokoji,“ řekla si Alenka, „ba ještě tepleji, protože mě nikdo nebude honit od krbu. To bude legrace, až mě tady přes zrcadlo uvidí a nebudou na mě moct.“³⁵

Přečtěte si tento krátký text a odpovězte na otázky:

Mají naše 2 texty něco společného? Co? A proč?

Z jaké knihy je podle vás ú.2.? O čem tato kniha je? Kdo je jejím autorem?

Znáte její filmové adaptace?

Co znamená slovo NONSENS (nonsensová tvorba/ poezie)? Vyhledejte na internetu ukázky tohoto stylu. Odkud pochází?

Vytvořte komix na téma: *Žijem v zemi za zrcadlem*. Použijte za předlohu některý z úryvků nebo si obsah vymyslete sami úplně nový. Třeba nonsensový.

³⁵ CARROLL, Lewis. *Alenka v kraji divů a za zrcadlem*. Přeložil Hana SKOUMALOVÁ, přeložil Aloys SKOUMAL, ilustroval Dagmar BERKOVÁ. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961.

Zrádný kojenec

- Q křičí
- Q křičí hlasem zrady
- Q křičí při kojení
- Q křičí u kojení
- Q křičí na mě

Vlašák v kyberprostoru

- Q stal j
- Q stal jsem se smrti ničitelem světů
- Q stal jsem se smrtí
- Q stal jsem se vlašákem
- Q stal jste se obětí softwarové kriminality

36

³⁶ MIKLICA, Tomáš, D. POLÁČEK, T. COUFAL a Martin TOMAN. *Google poezie: psáno našeptávačem*. Brno: Backstage Books, 2020. ISBN 978-80-88049-96-8.

Vytvořte básně:

- Vezměte různé tištěné textové zdroje – knihy, časopisy, cokoliv, co v sobě nese text.
- Náhodně vyberte slova do své básně. Formu náhody zvolte podle sebe. Můžete třeba poslepu ukazovat na stránky nebo házet kostkou čísla stránek atd.
- Poskládejte slova do básně a vymyslete název.

Přečtěte si ukázkou diskutujte:

*Jak podle vás tyto básně vznikly? Jaký volil autor postup?
Jsou „vymyšleny“ počítačem nebo člověkem?
Mohly by poezii (nebo třeba texty písní) v budoucnu psát stroje?
V čem by to bylo dobré/špatné/zajímavé/nebezpečné ...?
Co znamená slovo Dada?*

Nechte se inspirovat a ve skupinách vytvořte básně pomocí google vyhledávače.

Vymyslete básním názvy.

Vyhledejte na internetu význam výrazu DADA. Najděte ukázky básní. Půstte se video:

*V čem jsou básně z prvního úkolu podobné jako google poezie?
Jaké vnímáte podobnosti nebo rozdíly?
Jak se váže google poezie k dnešní době a jaký vztah měla Dada poezie v době, kdy vznikala?
Který způsob tvorby se vám víc zamlouvá? Proč? Dokážete vymyslet nějaké další náhodné generátory básní? Kde všude je můžeme najít?
Jakým způsobem google generuje odpovědi ve vyhledávači?*

Spojte básně z obou úkolů do jedné sbírky společné pro celou třídu. Vyberte ty nejpovedenější básně.

Vytvořte ilustrace – zvolte způsob, který bude nejlépe sedět k textům. Třeba náhodný generátor obrazů. Nebo automatickou kresbu. Nebo koláž ...

Vytvořte elektronickou podobu své knihy.

Zdroje:

- 1) NIKL, Petr. *Záhádky*. Druhé vydání. Praha: Meander, 2015. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-83-8.
- 2) SKÁCEL, Jan. *Uspávanky*. Ilustroval Zdenka GELNAROVÁ. Brno: Moravská Bastei MOBA, 2018. ISBN 978-80-243-8063-6.
- 3) MALÝ, Radek. *Listonoš vítr: (co přinesl a co mi šeptal)*. 2. vydání. Ilustroval Pavel ČECH. V Praze: Albatros, 2019. ISBN 978-80-00-05504-6.
- 4) WERNISCH, Ivan a Ivana PECHÁČKOVÁ. *Chodit po provaze je snadné: (Ivan Wernisch mládeži)*. Ilustroval Jiří STACH. Praha: Meander, 2011. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-86283-93-7.
- 5) SILVERSTEIN, Shel. *Jen jestli si nevymejšlíš*. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03672-4
- 6) UKEŠOVÁ, Milena. *Nahej v trní: (nebásničky)*. Praha: Albatros, 1985.
- 7) *Nesmysl*. Ilustroval David BÖHM. Praha: Meander, 2018. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-7558-054-2.
- 8) SPĚVÁČEK, Jan. *Třeba jednou vykvetou z otazníků květy*. [Ústí nad Labem]: Občanské sdružení H_aluze, 2012. H_aluze. ISBN 978-80-87593-01-1.
- 9) MORGENSTERN, Christian. *Šibeniční písně*. Přeložil Josef HIRŠAL. Praha: Garamond, 2019. ISBN 978-80-7407-447-9.
- 10) GELLNER, František.: Kuplet o ženské emancipaci. In: *Básně*. 3. vydání. Brumovice 2006. ISBN 978-80-86362-68-X
- 11) SHAKESPEARE, William. *Sonnets: Sonety*. V tomto souboru první vydání. Přeložil Miloslav ULÍČNÝ. [Praha]: Nová vlna, 2015. ISBN 978-80-85845-48-8.
- 12) LUKEŠOVÁ, Milena. *Big beat a aritmetika, aneb, Kostkovaný ideály*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1967.
- 13) ORTEN, Jiří. *Dílo Jiřího Ortена : Poesie*. Praha : Václav Petr, 1947
- 14) ONO, Yoko. *Grapefruit*. Tokyo: Wunternaum Press, 1964.
- 15) HRABĚ, Václav. *Blues: blues pro bláznivou holku a jiné básně*. 2. vyd. Praha: Labyrint, 1999. ISBN 80-85935-11-2.
- 16) KAUR, Rupi. *Mléko a med*. Přeložil Petr TEICHMAN. Praha: Dobrovský, 2017. Knihy Omega. ISBN 978-80-7390-828-7.
- 17) KÖNIG, Jakub. *Zvíře jménem Podzim*. V Praze: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-883-1.
- 18) ÁBELOVÁ, Mirka. *Básničky pre domáce paničky*. Artforum, 2016. ISBN 978-80-8150-130-2.
- 19) HAVEL, Václav. *Antikódy*. Praha: Odeon, 1993. ISBN 80-207-0442-6.
- 20) ZBOŘIL, Jonáš. *Nová divočina*. Brno: Host, 2020. ReX. ISBN 978-80-275-0206-6
- 21) BUKOWSKI, Charles. *Básně 1974-78*. Přeložil Ladislav ŠENKYŘÍK. Praha: Pragma, 1994, 299 s. ISBN 8085213648.
- 22) FRIED, Erich. *Varovná znamení*. Přeložil Jiří GRUŠA, přeložil Vladimír JANOVIC. Praha: Svoboda, 1969.
- 23) JIROUS, Ivan Martin. *Magorovy labutí písně*. 5. knižní vyd., 4. samostatné, V nakl. Torst 2. knižní vyd., 1. samostatné. Praha: Torst, 2006. ISBN 80-7215-296-3.
- 24) ¹ KRCHOVSKÝ, J. H. *Dvojitě dno: [básně a zápisky veršem převážně z roku 2009 a první poloviny roku 2010]*. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-407-1.
- 25) ¹ <https://skupina-hm.bandcamp.com/track/v-my-ce>
- 26) <https://www.youtube.com/watch?v=1yUQl2eKrjw&t=248s>
- 27) HACHENBURG, Hanuš, MAŠEK, Filip, Daniel PRAŽÁK a František TICHÝ, ed. *Hned vedle bílá barva mráčků: The white color of the clouds right alongside : Terezín 1943*. V Praze: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-81-0.
- 28) KOLÁŘ, Jiří, NÁROŽNÍK, Vladimír, ed. *Básně ticha*. Praha: Český spisovatel, 1994, 263 s. ISBN 8020205136.

- 29) ¹ <https://www.facebook.com/mestskapoezie>
- 30) ¹ <https://www.youtube.com/watch?v=FkjgwOfU1VA>
- 31) ¹ MIKLICA, Tomáš, D. POLÁČEK, T. COUFAL a Martin TOMAN. *Google poezie: psáno našeptávačem*. Brno: Backstage Books, 2020. ISBN 978-80-88049-96-8.